

33130

PRICE
BOŽJEGA BITJA

ali
slučaji, ki niso slučaji.

Po dr. Kellerju z dovoljenjem poslovenil

J. B.

IV. zvezek.

LJUBLJANA, 1887.

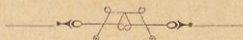
Založil in prodaja Dragotin Hribar, Breg št. 10.

B

Z

PRIČE BOŽJEGA BITJA

ali
slučaji, ki niso slučajji.

Po dr. Kellerju z dovoljenjem poslovenil

IV. zvezek.

LJUBLJANA, 1887.

Založil in prodaja Dragotin Hribar, na Bregu št. 10.

C. Zupanc

~~~~~  
*Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva  
ljublanskega.*  
~~~~~


0300h8765

P. n. čitateljem!

Poslednji zvezek poudčljivih in spodbudnih povesti: „Priče božjega bitja“ — IV. dovršilni zvezek podajamo svojim p. n. naročnikom. Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki izrekli najtopleje zahvale za obilno podporo, ki jo je naše podjetje posebno pri prečastiti duhovščini našlo. Nismo se varali, ko smo se obrnili izdajajoč prvi zvezek do nje, kot edino prave zaščitnice našega naroda v dušnih in telesnih zadevah, nadjajoč se, da bode ona pomagala širiti koristno delce med nepokvarjenim narodom našim. Česar smo se nadjali, to se je zgodilo: knjižica gre po deželi, kakor po mestih, med priprostim ljudstvom iz rok v roke, o čemur smo se na lastne oči na več krajih sami prepričali. Ker si posebno mladi svet silno prizadeva pohujšanje in hudobije, kolikor moč širiti po mili naši domovini, ob enem ima pa surovost kar na cente naprodaj, zdela se nam je zbirka

pretresljivih izgledov grozних kazni božjih jako umestna protipeza obžalovanja vrednemu obnašanju današnje slovenske moške mladine, kterej bi prav posebno živo na srce pokladali berilo „Priče božjega bitja.“ Mnogo je izgledov v njih in vsak bo kaj našel, kjer si bo mislil: „Lej, lej, to-le pa mene tudi zadeva!“ Ako se bo le vsakega desetega, ki bo ravno kar popolnoma dovršeno knjižico čital, kaj dobrega prijelo, bo naš namen dosežen in vrlo bomo zadovoljni. Da se pa to doseže, nam pa pomози Bog!

Založnik.

Slučaji, ki niso slučaji.

1. Šunka na pepelnico.

Nekteri „tudikatoličani“ peljali so se na pepelnico v M., kjer je bila napovedana velikanska árniška pojedina. Vsaka taka pojedina začenja se navadno z arniki ali slaniki, završuje pa s šunko. Kar pride vmes, vsakdo jé, kar mu gré ravno v slast. Tako se je tudi naši družbi godilo. Pričeli so pojedino s slaniki, dokončali so jo s svinjino, katero so ves čas vrlo zalijali. Domu gredé je imel že vsak svojo opico. Podili so prav po živinski. Kar nekomu voz na stran zašajtá in gospodar leži na cesti ob kupu posipnine, voz pa na njem. Pri tisti priči zlomil si je nogo. Voz mu jo je tako premečkal, da so mu kosti zdrobljene skozi meso in čevlje venkaj štrlele. — Nič, kot slučaj, kajne da? O kaj pak da, samo, da se je zgodil na božji ukaz. Nesrečnemu se noga ni več pozdravila. Pri tislil je prisad in ker si ni dal noge odrezati, je šel z njo pod zemljo.

2. Garibaldijev grob.

Na Garibaldijevem grobu godé se čudne reči. Na grobu je namreč krasna granitna plošča, ki grob tako rekoč zapira in to so morali že šestkrat novo napraviti, ker se je do sedaj vselej razpočila na kosce, ne da bi se kaka silovitost na njej poznala. Na otoku namreč, kjer je pokopan, ni nikogar, ki bi mu bil sovražen, da bi tisti hodil ploščo razbijat. Tudi ni misliti, da bi bil potres vničil ploščo, kajti potem bi bil moral priti šestkrat. Vrh tega so delavci ploščo vkladajoč, vedno na vso moč pazili, da so jo pravilno vložili. Šesto ploščo vložili so dne 24. junija 1882 s posebno pazljivostjo, pa vže čez malo dni se je prekrehnila. Počila je. Nihče ne ve, kaj je temu vzrok. Plošča je bila debela 40 cm., kar je toliko, kakor 1 čevelj in 3 palce. Sedaj pripravljajo za njegov grob še zdatno debelejši in trši kamen, kakor je granit, in sicer pod vodstvom nekega spretnega inženirja, ki so ga nalašč iz Italije na otok Caprera poklicali, da bo ploščo vložil.

3. Sodnji dan!

V Bendiševem na Ruskem pogorel je l. 1883 cirkus, v katerem je več sto ljudi ob življenje prišlo. Kakor sem čul, so komedijantje tisti dan pred ognjem z velikimi plakati po mestu naznanjali, da se bo na novega leta dan 1883 v cirkusu prvokrat kazal „sodnji dan, prav kakor je taisti v sv. pismu popisani in ga še nikdo videl

ni!“ Lahko si mislimo, da je kaj takega silno vleklo. Ljudje so pritisnili in ko bi bil trenil, so bili sedeži kar h krati razprodani. Ob 7. se je predstava pričela, pa tako slabo, da so ljudje kar godrnjali. Tamkaj v nekem kotu viselo je solnce in nekaj zvezd, ki so čakale, kedaj da popadajo na zemljo in se prične sodnji dan. Ni bilo treba dolgo čakati na sodbo božjo, ktera se je res že v nekterih trenutkih začela. Cirkus se je bil namreč vžgal in v četrto ure od vsega skupaj s sto in sto ljudmi ni bilo družega, kakor goreča razvalina, iz ktere se je črni dim valil. Bog je sodbo preje napravil, kakor so se je ljudje nadjali.

4. Ne šali se s smrtjo.

V Brettnu zgodilo se je lansko leto sledeče: Starikav mož obiskal je svojega prijatelja, uradnika, ki je mrliča vpisaval. Da bi se nekoliko pošalil, vzame starikavec pero in svoje ime med umrle zapiše, na kar se domú odpravi, kjer je vže čez malo ur res umrl. Prijatelj njegov se ni malo čudil, ko je o njegovi smrti zvedevši hotel tudi njegovo ime med mrtve vpisati, pa ga je ondi vže vpisane in to lastnoročno vpisanega našel. Dokazalo se je bilo, da se mož ni sam končal.

5. Bira.

Leta 1862 želela je cela C. župnija cerkev popraviti in je gospod župnik v ta namen pričel biro prostovoljnih doneskov po fari. Povsod so ga

z radostjo sprejeli in so z darovi skupaj hiteli, več nego si je župnik domneval. Le najbogateji liberallec v župniji ni hotel prav nič dati in ga je z grdo odpravil. Pred nekaj leti si je bil postavil lepo hišo in jo je prav po mestni šegi priredil. „Oh tega večnega beračenja — tako ga je odpravil, že res ni več mogoče prenašati. Čemu pa zopet cerkev lepoticiti? Če je bila dobra za naše prednike, zakaj le bi za nas ne bila?! Jaz svoje denarje rajše boljše obrnem“ — hotel je še nadalje pridigati, toda župnik se je poslovil in odšel, ne toliko, ker ni prav nič dobil, temveč ker se mu je gabilo mišljenje tega človeka.

„Cerkev smo hvala Bogu, tudi brez njega do delali na veliko hvalo občine. Kljub temu pa nisem opustil nobene prilike, da bi ne bil poskusil zgubljene ovčice na pravo pot spraviti. Žal, da se mi ni posrečilo. Znameniti zdé se mi pa dogodki, ki so nesrečnega preširna doleteli. Komaj je bilo preteklo leto, odkar smo bili dodelali cerkev, tresčilo je v hišo dotičnega posestnika, ki ni hotel ničesar darovati za čast božjo. Ogenj se je razširjal s tako silo, da niti misliti ni bilo na to, kako bi se bilo dalo kaj rešiti. Živina mu je skoraj kar od kraja vsa zgorela. Škoda, ki ga je zadela je bila velika, ker mož ni bil za toliko zavarovan, kakor je bil poškodovan. Čez nekaj let si je bil pa že zopet toliko pomagal, da se mu ni kaj prida poznalo. Le bolezni so ga jele od sedaj na dalje bolj pogosto obiskavati. In lahko rečem, da ga ni bilo leta, da bi se ne bila ta ali ona bolezen ondi oglasila. Pred nekolikim časom povabljen sem bi

z zdravnikom pri lekarju, s katerim sva bila prijatelja. Razgovarjali smo se o raznih stvareh in tudi o marsikakih boleznih v družini našega sosedu. „To je mož“, rekel je zdravnik, „pri nikomur na leto toliko ne zaslužim, kakor pri njem.“ „Kaj pa še le Vaš račun, gospod lekar?“ „Saj res“, pravi zdravnik, „poglej vendar, kaj si letos vže pri tej hiši stržil.“

Lekar je vzel knjigo in kmalo smo imeli znesek skupaj. Vsi smo se čudili, tako je bil velik. Ker pa ni prijetno le o enem govoriti, smo kmalo prešli na drug razgovor. Domu prišedši, mi ni nikakor hotelo iz glave, kako me je svoje dni posestnik pognal, oziroma odpravil, ko sem prišel k njemu prosit za cerkev. Vže drugo leto dal je pa vže več samo v lekarno in zdravniku, kar bi bil za čast Božjo, ne da bi bil občutil, lahko storil. Ker ni hotel dati Bogu radovoljno, vzel mu je Bog na drug način.

6. Ne oponašaj nikogar.

Enajstletna deklica je pred dvema letoma še vse gladko govorila, in tedaj še nihče mislil ni na to, da bi ta deklič vtegnil kedaj jecljati. Sedaj pa že skoraj ni besede, da bi jo mogla lahko in dobro zgovoriti. Kedar je vprašana, učitelj skoraj ne more odgovora pričakati. Kako se je le tega navadila, boš morda radoveden vprašal? Brata, 16 let starega ima in tisti je, kedar je še v šolo hodil, nekoliko jecljal. Sestrica ga je oponašala in se je pri tem sama jeclanja navadila. Brat se je med tem

popolnoma odvadil jecljati, sestra pa, ki je sicer tudi nadarjena, da je veselje, jeclja, da je ni pričakati mogoče. Pri tej priliki si ne moremo kaj, da ne bi starišev opominjali, da kedarkoli opazijo pri otrocih grdo navado oponašanja te ali one napake, ki jo ima naš bližnji, naj taiste vselej oestro posvaré, Bog navadno strogo kaznuje zasramovalca prav s tisto napako ali nadlogo, kakor jo ima nadložnik sam nad saboj.

7. Dva grozna — slučaj.

V Empfingnu na Nemškem šel je kmet na sv. Rešnjega Telesa dan zjutraj ob 5. v gozd — po tiče. Dopoludanjska služba božja je bila že pri kraju, kmeta pa le še ni bilo domu. Gredo ga iskat in — našli so ga mrtvega pod drevesom. — V Fišingnu norčeval se je luteransk hlapec ob hudi uri iz sv. Petra, češ, da sedaj po nebesih keglje pobija. Le nekaj minut je preteklo. in treščilo je v zasramovalca, da je takoj mrtev obležal. Liberalni svet bo rekel: nič kakor slučaj, pravoverni kristijan pa vidi kazen božjo v takih slučajih in prav je tako.

8. „Peter súni!“

(Izvirna.)

Dobro četrť ure od mojega rojstnega kraja živel je leta 1874 zanikrnež, ki je bil svoje dni grunt zapil, potem je pa pri boljših kmetih sam za hlapca delal. Vstrajen pri delu ni bil nikdar in kakor hitro je kaj okroglega v žepu začutil, sedel je rajše pri šnopsu, kakor pa bi se bil z delom

vkvarjal. Če tudi sta bila cerkev in duhovnik v vasi, kjer je zanikrnež delal, se vendar ni zmenil ne za prvo in ne za drugega. K spovedi ni šel že dvajset let, ravno tako tudi ni hodil k nedeljski božji službi. Mož je živel, kakor pagan, le toliko je bil še slabši od neverca, da se je pri vsi svoji spridenosti tudi še norčeval rad iz svetih reči in je Boga samega preklinjal. Ljudje so se čudili božjemu usmiljenju, da zanikrneža tako dolgo brez kazni pusti, ktera seveda ni izostala.

Sprva omenjenega leta poslal je Bog svojemu zasramovalcu hudo bolezen. Ker mož tudi nič kaj snažen ni bil, so se ga ljudje branili v hišo in je vsled tega navadno bolj po kolnicah, po stelji, po hlevih in nad hlevi v senu pogonal. Na sv. Petra dan 1874 ležal je mrzliččen na Moranovem hlevu v senu in pa liter šnopsa je imel poleg sebe. Ko mu je peklenska kuga že nekaj možgane zmešala, začel je kvantarske pesmi peti. Med tem se nebo s črnimi oblaki prevleče in bliskati se je jelo drugo na drugo. Zanikrnež v svojem brezverstvu in pijanosti stisne dve figi, jih proti nebu pomoli in pravi: „Peter na, če imaš „koražo“, pa suni!“ Hlapec, ki ga je slišal, se je tako prestrašil predrzneževih besedi, da se je kar prekrižal in zbežal od njega, in po stopnicah doli. Komaj je bil dobro na tleh, se grozno posveti, ob enem pa počí, da se je zidovje pretreslo. Peter je imel „koražo“ in je res „sunil“, kakor si je zanikrnež želel. Treščilo je vanj. Kar je bilo čudno pri vsem tem, je bilo to, da ga je strela ubila, zgorel pa le ni, če tudi je bila streha na hlevu h krati vsa v ognju. Hlapec

vidoč, kaj se je zgodilo, je jel takoj na pomoč klicati. Ljudje so res takoj pritisnili in so najprej po bolnika na hlev hiteli. Našli so ga — mrtvega, ki je fige molil proti nebu. Bog mu je dolgo prizanašal, konečno, ko mu je bilo pa vendarle že vsega preveč, je pa grozno oplazil po njem.

9. Metla.

V malem mestu je živel jako star mož, ki je bil silno pobožen in pa z metlami se je vkvarjal. V svoji mladosti, sevéda ni delal ne metlá in tudi pobožen ni bil. Kar ga je do obojega pripeljalo, je jako znamenita dogodba. Bilo je nekdaj po leti na velik praznik Matere božje, iz mesta je šla procesija k bližnji romarski cerkvi, kamor je nesel godspod župnik tudi presv. rešnje Telo. Sprevod je šel memo gostilne, ki je bila zarad svoje razuzdanosti na slabem glasu.

V tistem trenutku, ko je šel duhovnik s presv. R. T. memo okna, se tisto z velikim truščem odpre in memogredoči videli so pri oknu človeka z rjuho ogrnjenega stati, ki je držal metlo v rokah, s katero je memo gredoče — blagoslavljal, vmes je pa pel nesramno poulično pesem.

Kako je to verne katolike žalilo, si pač lahko mislite in vendar se procesija zarad tega ni raztrgala, temveč je šla dalje svojo pot.

Kmaló na to je bil dotični zasramovalec zaprt. Zarad zasramovanja, oziroma kalenja vere, obsodili so ga na devet mesecev v ječo. Ko je

mož to kaznen prestal, pričela se je druga, kaznen božja. Mož je imel namreč lepo premoženje, ženo in čvetero otrok, ki je vse jako rad imel. Toda pet let zaporedoma hodil je v hišo božji eksekutor in vsako leto je bila družina za eno osebo manjša. Čez pet let je mož sam ostal.

Vselej, kedar je videl koga svojih ljubih na mrtvaškem odru, stopil mu je tisti dan v krčmi živo pred oči, ko je sam grešil, ko se je hudo pregrešil nad svojim Stvarnikom, ktereга je zasramoval. z rjuho ogrnjen. Čedalje večje je bilo kesanje, ktero je mož občutil in vedno bolj se je tajala ledena skorja okoli njegovega srca. Le še prav velikega požara je bilo treba in možu se je otajala poslednja zakrknjenost. Jel je že pokoro delati.

Čudno je bilo to, da čem bolj pridno je delal, tem manj imel je premoženja; ginilo mu je pod rokami, kakor kafa. Konečno nastane ponoči ogenj, ki mu je vse končal, kar je sploh še imel.

Tako je ostal mož sam in — popolnoma berač. Gospod župnik šel ga je po tolišnji zgubi tolažit in ga je med drugimi tudi vprašal, kaj misli začeti.

„Metle bom delal!“ pravi spokornik. „Z metlo sem se svoje dni pregrešil nad svojim Stvarnikom in ob metlah hočem pokoro delati!“ Kakor je mož sklenil, tako je tudi živel. Zaslužil si je toliko, da je pošteno shajal za potrebo in veliko starost je dočakal. Živel je, odkar je metlari, tako pobožno in vdano v voljo božjo, da je bil celi občini v dober izgled.

10. Konec Darvinijana.

Okoli leta 1870 birmoval je škof Lachat v nekem švicarskem mestu. Samo po sebi se razume, da se je k sprejemu sošlo vse ondašnje razumništvo, katero je škof tudi kar od kraja na kosilo povabil. Med kosilom razgovor tudi na nevero nanese in pa na Darwinovo teorijo, da je človek opičnega rodu, kar je posebno trdil in zagovarjal ondašnji župan. Na vsak način skušal je dokazati, da človek v resnici ni družega nego opica na najvišji stopinji omike stoječa. Gospod župan bi si bil pač lahko velikanske zasluge pridobil, če bi bil še več opic na takošno stopinjo popolnosti pripravil, kakor je bil sam.

Kako smo ob takem pogovoru vsi na trnji sedeli, si lahko mislite. Veselilo in tolažilo nas je le, da vladika Lachat ni vsake besede tega Darvinijanca dobro razumel, sicer res ne vem, kaj bi si bil mislil od nas.

Omenjeni gospod župan je bil tedaj še bogat in ker je imel kakor „požlahtnjena opica“ tudi še več drugih lepih lastnosti, povsod priljubljen. Imel je dobro ženo, cvetoče otroke, obilno dohodkov, z besedo: vse, kar človek na tem svetu k sreči prišteva.

Kmalu na to odšel sem iz tistega kraja. Še-le te dni sošel sem se z gospodom, ki je bil ondi doma in na škofovem kosilu naš sodrug. Vprašam ga, kako se kaj godi gospodu županu, nakar dobim začuden obraz za odgovor. „Kaj, vi še res ne veste, da je lansko leto v vodo skočil?“ začudi se

mi dotični gospod. Ob enem pa moram pripoznati, da se nam je vsem skoraj popolnoma neumljivo zdelo, kako da je možno tako daleč priti. Sicer se je pa vse prav naravno zgodilo. Žena mu je namreč umrla, otroci so se pomogli in poženili, nesreče tudi niso izostale, temveč so prišle druga za drugo redno, dokler nekdanj imenitnega moža niso spravile na kraj propada in sčasoma tudi tje kaj. Ker je bil pa preponosen, da bi bil hotel nadalje živeti ob milosti svojih otrok, je šel rajše v vodo!

Jaz si to reč vso od kraja do konca smatram za sad nevere in darvinizma, kateremu je čisto po naravnem potu sledila kazen. Kaj kazen? zadrli se bodo liberalci, to so zgolj slučaji „come il faut!“ Da, so slučaji, toda kakošni, Božja roka gleda pri vseh venkaj! Povsod jo je občutiti

11. Trmoglava sveča.

Le po krivem nikari ne prisegaj! Ko sem bil še v N. za kapelana, se mi je nekaj pomenljivega prigodilo. Zastaran grešnik, ki je bil po celi občini na silno slabem glasu, je po krivem prisegel in je zarad tega prišel v ječo. (Pri tej priliki naše Slovence opozorujem, da je kriva prisega tolišnja hudobija, da jo kaznuje na očiten način Bog in cesarske kraljeve sodnije. Žal, da poslednje ne vselej tako, kakor bi se dotičnemu spodobilo. Kriva prisega žali v prvi vrsti neskončno pravičnega Boga, ker ga na pričo pokliče za laž! Pomisli pri tem

le ljubi moj Slovenec samo to, da je Bog vedno neskončno pravičen, in kar na enkrat pa naj bi bil na tvoje zahtevanje priča tvojih laži, in tvojih zvijač! To je v prvi vrsti nezmerno razžaljenje Božjega veličastva! V drugi vrsti pa kriva prisega za nos vodi vse dotične cesarske in kraljeve postave, ktere je cesar potrdil, toraj je kriva prisega ob enem razžaljenje veličastva cesarjevega! Kdor se toraj v tem oziru pregreši, pregreši se proti dvojnemu Veličastvu: božjemu in človeškemu in je popolnoma opravičeno, da ga zapró in kaznujejo, kakor se takemu človeku spodobi!) Krivopričnik, o katerem je v naši povesti govorjenje, je prišel, kakor že rečeno, v ječo, — venkaj pa ne več. Umrl je ondi!

Ko so domači njegovo smrt zvedeli, so najeli zanj zadušno službo božjo v župnijski cerkvi. Ob takih prilikah je navada, da sorodniki za ranjkega darujejo debelo in veliko svečo, ktera se potem pri zadušnih mašah prižiga; pozneje pa taka sveča gori pri vsaki službi božji, dokler vsa ne pogori. Tudi potem ranjkem so kupili tako svečo in so jo darovali: ko se je prižgala, je takoj zopet ugasnila, goreti nikakor ni hotela. Kolikokrat so jo prižgali, tolikrat je zopet ugasnila. Druzega ni kazalo, kakor trgovcu vrniti jo. Ta se je temu čudil, ter jo je prižgal, in glejte, pri trgovcu je jako lepo gorela. Ko so jo pa v cerkev prinesli, pa zopet ni hotela. Trgovec si ni vedel drugače pomagati, kakor da je trmoglavo svečo zamenil z drugo, s tretjo, toda kaj — ker nobena ni gorela. Ta prikazen je na pričujoče tak vtis napravila, da

so zatrdno sklenili po nobeni ceni ne po krivem prisegati, da boljše je hišo zgubiti, kakor pa po krivem priseči, kajti nobena reč se težje ne popravi, kakor kriva prisega.

12. Zaslužena kazen.

Na otoku Siciliji so bili v samostanu Trappanskih minoritov vojaki nameščeni. V nekem kotu bila je naslikana podoba brezmadežnega spočetja Device Marije. Vojaki so se na vse mogoče načine grdo iz podobe norčevali, so ji čike v obraz metali in druge take bogokletnosti so doprinašali. Kmaloma to podajo se v sobo, kjer so jeli Mater Božjo preklinjati, toda ne dolgo; kajti strop se je udril in je tri kar v smrt zmečkal, četrtega pa tako pretrl, da je že čez malo časa izdihnil pregrešno svojo dušo. To se je zgodilo dne 17. julija 1862. leta.

13. Bog kaznuje krivo prisego.

V današnjih dneh živel je mož, ki je bil precej velik pijanec. Premoženje je imel iz začetka precej veliko, poleg tistega pa tudi dober zaslužek. Toda, kakor se povsod godi, kjer mož popija, tako je bilo tudi tukaj. Premoženje se je jelo topiti in je sčasoma zginilo, kakor kafra, namesto gotovine prišli so dolgovi v hišo. Vsak dolg je pa tak, da mora enkrat plačan biti. Tudi naš mož je bil dolžan večjo svoto, za katero ga je bil upnik tožil.

Da bi jo laglje plačal, je po krivem prisegel, da mu ni nič dolžan!

Enemu njegovih prijateljev je bila pa vsa stvar prav dobro znana, toraj tudi da je mož po krivem prisegel. Le-ta je krivopričniku očital, kaj da je vendar storil. Toda pijanec je bil trdovraten; namesto, da bi bil svoj greh obžaloval, ga je še z drugim poresničiti hotel, rekoč: „Če ni res, na kar sem prisegel, naj kar nič več ne požiram ne!“ Kakor smo že večkrat povdarjali, Bog dostikrat ne kaznuje takoj na mestu krivopričnika, temveč odlaša in odlaša ponujajoč mu čas pokore. Tako je bilo tudi tukaj. Več let je minulo. Naš možiček je v teku tistih popolnoma ubožal in je konečno siromašno poginil. Toda, čuj kako: bolezen ga je vrgla na posteljo, in goltanec mu je tako otekel, da poslednje dni svojega življenja res ni mogel prav nič požirati. Naj bi si to vsi tisti prav dobro zapomnili, ki ob vsaki priliki svojim lažem Boga na pričo kličejo ali se na kak drug način zaklinjajo rekoč: „Naj me strela ubije, če ni res!“ „Hudič naj me vzame“ in kar je še mnogo drugih takih zaklinjb. Prvo se je že dostikrat zgodilo, drugo pa tudi ni nemogoče, da bi se ne, kajti Bog se ne da zasramovati.

14. Ne zanemarjaj krščanskega nauka.

Dokler po Evropi ni bilo še toliko šol, kakor jih je dan danes, skrbeli so duhovniki v nedeljo popoldne pa tudi druge dneve dopoldne, da so nevedno mladino v krščanskem nauku podučevali.

V mojem rojstnem kraju zbiral je kapelan gospod Franc nevedne mlade butice vsak dan dopoludne in popoldne nad žagradom, (kjer je bil nekak „oratorij“,) da jih je podučeval v krščanskem nauku, pripravljajoč jih za prvo sv. obhajilo. Po Nemškem je pa ta poduk še dalje trajal in je bila mladina po katoliških krajih zavezana do svojega 18. leta ob nedeljih popoldne k poduku krščanskega nauka hoditi. Da je dotični duhovnik vedel, ali se mu ni ta ali oni zmuznil, je pri vsakem poduku svoje učence po imenih pred se klical. Na ta način se je kmalo prepričal, da nekega zanikrneža že več časa ni k poduku. Prihodnjo nedeljo mu pošlje opoludne ministranta v hišo z opombo, da naj ne pozabi danes h krščanskemu nauku priti. Toda kaj stori zanikrnež? Zaničljivo in silno surovo pravi ministrantu, da naj ga župnik v, če hoče! Ministrant, neumen kakor je bil, to župniku od besede do besede sporoči. Pri krščanskem nauku gospod župnik zopet svoje učence po imenih kliče in zanikrneža zopet ni. Župnik opomni, da mu je poslal ministranta in tudi pové, kako surov odgovor, da je zanikrnež gospodu župniku dal. Tega bo Bog sam kaznoval, pravi gospod župnik z resnim glasom.

Čujte, kako hitro se je to uresničilo. Vže čez 14 dni prideta dva žandarja in ga vzameta s saboj. Sodnija ga je zahtevala, ker se je pregrešil s šolskim otrokom zoper šesto božjo zapoved. Obsodili so ga na devet mesecev v ječo. Kedar je nesrečnež po prestani kazni gospoda župnika srečal, se ga je vselej ognil, če je le mogel; če pa tega ni mogel

storiti, povetil je vselej memo njega gredoč glavo, tako ga je bilo sram.

15. Ne odlašaj pokore.

Na Nemškem je živel oženjen katolik, ki je bil pa po svojem življenju vsemu prej podoben, kakor pa katoliškemu kristjanu in poštemu očetu. Na spolnivanje svojih verskih dolžnostij je že zdavnej pozabil. Žena in sorodniki so lahko-živca večkrat svarili, da naj vendar ne bode tak, ter naj za božjo voljo vsaj nekoliko pokaže, da je katoliški kristijan. Naj gre zopet enkrat v cerkev, naj moli, naj gre k spovedi in k mizi Gospodovi; saj vendar ne vé, kako dolgo da bo živel. Kolikrat in kako rado se primeri, da človek z naglo smrtjo umrje, ko niti ne misli ne na to. — „Ej, kaj to,“ odgovarjal je mož redno na tako prigovarjanje, „kedo bo le vedno v cerkvi in pri molitvi tičal. Molijo naj otroci in stare babe, mladenčem in možem se to ne spodobi. Kedar bom star, bom že vedel, kaj mi bo dolžnost.“ Toda glej! Nekega jutra ne dolgo čez to, hoče ga žena na delo poklicati. Joj, kako se je ustrašila, ko ga najde na postelji v poslednjih trenutkih. Mož, kakor je bil še trden in mlad, zdihnil je le še kake dva ali trikrat in po njem je bilo. Ni imel časa starosti čakati, da bi bil za nespodobno življenje pokoro delal. Bog ga je vže prej tirjal na odgovor. Zopet sijajen dokaz, kako silno nevarno da je na stare dni odlašati pokoro in molitev; saj nihče nima pisma, da bo res star postal. Naše življenje je do-

stikrat tudi tako odmerjeno, da je danes človek rudeč, jutri ali pojutranjem pa že smrdeč. „Čujte in molite, ker ne veste ne dneva ne ure, kedaj da Vas kliče Gospod na odgovor!“

16. Klobuk dóli!

Na Francoskem blizo Lyona nesli so prav revno ženico k pogrebu in s potoma v župnijsko cerkev. Pogrebcev spreved pomikal se je ob reki Rhoni memo dveh ondi stoječih delavcev, katerih eden se je križu in duhovščini pred krsto spodobno odkril, drugi se pa še zmenil ni za pogreb, temveč je svojega tovariša še prav grdo oštel rekoč: „Prokleti hinjavec, ti si pa prav slab republikanec, ki se pred leseno preklo odkrivaš, na kterej je nekaj ploščevine pribite.“ Tako se je nesrečni brezverec izrazil o križu in o tistem, ki je za nas trpel in umrl.

„Da, da, jaz se odkrijem vedno križanemu Izveličarju, naj ga že srečam kjerkoli; ti pa le pazi da te Bog ne prisili, odkrivati se mu.“

„Kaj? No tega Boga bi pa res rad poznal, ki bi mene prisilil, da se mu odkrijem,“ vsklikne slobodnjak z neodvisno nravnostjo. „Naj se le pokaže, da vidim, kako bo to storil!“

Predrznežu ni bilo treba dolgo na to čakati. Ni bil še dobro izgovoril poslednjih besedi, kar mu vzame hud veter, ki je kar zviškoma potegnil, čisto nov klobuk raz glave in ga vrže na sredo globoke Rhone. Tako je slobodomiselni bedak takoj spoznal tistega Boga, ki se je drznil na njegovo

prismojeno glavo po klobuk seči, ktereга nekoliko minut poprej zaslepljeni liberalec ni hotel sam Bogu na čast prizdvigniti. Tudi dandanes bi pri nas ne škodovalo, če bi veter tu in tam kak klobuk pridvignil, ki le pretrdo čepi na liberalni glavi, kedar se taista memo cerkve ali memo kakega križa nese.

17. Smrt brezbožnika.

Bog nas obvaruj tudi le trenutek misliti, da bi Gospod Bog skesanemu grešniku, ki ga pomoči prosi, kedaj odgovoril: „Zadosti sem te vže oblagodaril s svojo milostjo, ktere se nisi poslužil za izveličanje svoje duše. Sedaj je ne dobiš nič več in boš na večno pogubljen!“ Ne, ne, dragi moj, božja milost je neizcrlpljiva, dokler ima človek kaj dobre volje in trdnega sklepa za kesanje svojih grehov. Kje pa se porodi kesanje? V srcu, ali ne? In kako se porodi? S pomočjo božje milosti in glej, že to je zadosti velik dokaz, da Bog neče smrti grešnika, temveč, da se spokori in poboljša.

Čisto drugače seveda je pa s tistimi nesrečnimi dušami, ki so v sovraštvu božjem zastarane, ki na tem svetu ničesa huje ne sovražijo, kakor Boga in njegove svetnike. To vam je prav prava hudičeva pregreha, kajti Lucifer in njegovi črni tovariši so ji podvrženi, odkar jih je božja pravica zavrgla.

Žal da prav na tej pregrehi splošno boleha današnji olikani svet, žal, da je lastnina skoraj da vseh sovražnikov naše sv. cerkve in sv. Očeta.

Te vrste mož je bil tudi laški minister Visconti-Venosta in eden njegovih prijateljev poslanec Bilija. Avgusta meseca 1873 napravili so jima v Tiranu, majhnem mestecu v odaški dolini veliko slavnost. Da se na slavnosti ne manjka govorov, razume se samo po sebi. In tudi naša dva junaka sta prav pošteno skrbela za nje. Prvi je govoril minister in to tako strastno in sovražno proti sv. očetu Piju IX. in proti Bogu samemu, da se mu je umestno zdelo, tisti svoj govor kasneje preklicati oziroma zatajiti ga, kar se v vradnem življenji dementirati pravi. Za ministrom oglasil se je poslanec Bilija in je tako sovražno govoril in zabavljal Bogu, Odrešeniku, papežu, cerkvi, sv. veri, krščanstvu in krščanski kreposti sploh, da so se jeli ministru samemu lasje ježiti. Sedel je kakor na trnji. Zato je gledal, da sta se z Bilijem kmalo odpeljala, če prav se je k hudi uri gnalo.

Komaj se dobro odpeljata v kočiji, se vže ulije neznanska ploha. Pripeljata se do hudournika, ki je vsled silne plohe narastel, kakor reka in sta na lastne ušesa slišala, kako je pred njima zahruščalo, ko je močna voda most čez hudournik držeč podrla in pred njunimi očmi odnesla. Minister je v svoji vsegamogočnosti takoj poslal po nekaj delavcev, da naj mu precej zgrade most za silo, da bo mogel na ono stran. Vsak je takoj sprevidel, da to pač ne gre. Pijemonteza prišla sta v zagato. Ondi bi bila morala čakati, kdo ve kako dolgo, ko bi se ju ne bil usmilil župnik bližnje vasi, ki jima je pokazal gorsko pot. po kateri jima je bilo mogoče v Tirano vrniti se in sicer jež. Vže

med ježo čutil je Bilija, kako ga v životu bode, toda tudi to ga ni oviralo, da bi ne bil v eno mer Bogu zabavljaj. V Tirano povrnivši se gresta takoj na ples, ki se je ravno pričel. Bilija se je nadjal, da mu bo ples ščipanje pregnal in se je vrtil, kakor blazen. Za smrt utrujen poda se konečno k počitku. Obraz mu je postal popolnoma mrtvašk in smrt mu je že iz oči gledala. Ob enem bliskal se je pa iz očesa še vedno ogenj nespravedljivega sovraštva nasproti sv. cerkvi, okoli usten poigraval mu je pa še vedno tisti satanski zasmeh, kterega je imel v zasramovanje sv. cerkve, da celo v zasramovanje božjega Veličanstva vedno pripravljene. Grozno je bilo to!

Drugo jutro poklicali so ročno zdravnika. Bolnik je zahteval skledico goveje juhe. Toda preden so mu jo pripravili, ga je vže večni in neskončno pravični sodnik pred se poklical na odgovor. Niti toliko ni imel Bilija dobre volje in kesanja, da bi bil pred svojo smrtjo izdihnil: „Oče, grešil sem proti tebi in proti nebu!“

Prijatelji so si na vse možne načine prizadevali, da bi bogotaja župnik cerkveno pokopal. Ko se je ta branil, da ne, bili so še toliko nesramni, da so mu 300 frankov ponujali, če ga pokoplje. Častivredni mož je pa rekel: „Jaz nisem lškarijot in le katoliške kristijane pokopujem, ne pa bogokletnikov.“

Nič družega toraj ni kazalo, kakor mrliča na navaden mrtvaški voz položiti. Prepeljali so ga na pokopališče v neposvečen kot, kamor so poko-

pavali nekrščene. Edini pogrebec, ki ga je imel, je bil grobokop.

Tako je poginil mož, ki se je z dušo in telesom revoluciji zapisal in se je posluževal svojih izbornih talentov izključljivo le zoper Boga, od ktereга jih je vendar prejel, in zoper njegovo sv. cerkev.

18. Smrt razbojnika.

Sodni dvor v A. obsodil je leta 1880 razbojnika na smrt. Hudodelstva njegova so bila tako grozna, ostudna in brezmejna, da se porotniki niso mogli prav nič na kake olajševalne vzroke ozirati, in ga prav zaradi tega sodniki niti kraljevi milosti niso hoteli priporočiti. Razbojnik je iz začetka hudodelstva, zaradi katerih je bil zatožen, odločno tajil; ko je bilo pa dokazov vedno več, je polagoma utihnil. Mirno in zakrknjen poslušal je obsodbo na smrt. Ko ga predsednik sodnega dvora končno opomni, da je sedaj čas, pripraviti se tudi na odgovor pred večnim sodnikom, se otrpnjenec niti zmenil ni.

Molče in s kljubovalnim izrazom na obrazu odšel je s stražo v svojo celico, kjer se je v pravem pomenu besede kar pogreznil v molčečnost. V kotu je sedel in za celi svet ni bilo spraviti besede iz njega. Hudodelstvo je to vže v zgodnji mladosti popolnoma spačeno natoro do celega podivjalo. Tako je bil trdovraten in neobčutljiv, da se ga spodbujevalné in spominjevalne besede duhovnika niso prav nič prijele. Še zmenil se ni za

nje. Vse prigovarjanje izdalo je ravno toliko, kakor kozarec mrzle vode na trdo skalo, da bi jo omehčala. Zastonj so bile tudi vse lepe besede in dobro srčni opominiu smiljenih sestrâ, ki so ondi mesto paznikov jetnike oskrbovale. Usmiljenki, ktereje je bil omenjeni na smrt obsojeni razbojnik v oskrbovanje izročen, je bilo Veronika ime. Veliko si je prizadela za njegovo spreobrnjenje, toda vse je bilo le bob v steno.

„Tu je vsaka človeška pomoč zastonj“, pravi Veronika nekega dne predstojnici, „tu bi samo le molitev še pomagala.“ In res so jele sestre za tega nesrečnika izredno veliko moliti, ker je ravno molitve silno potreboval.

Nekega dne zabije sestra Veronika v ječi obsojenčevi žebliček v steno, kamor ob enem obesi podobo sv. Jožefa — pomočnika in priprošnika v smrtni uri. Sv. Jožef je bil pa tudi patron obsojenega razbojnika.

Obsojenec je malomarno gledal, kaj „sestra“ dela, rekel pa ni nič.

„Tukaj imate podobo sv. Jožefa, ki je patron za smrtno uro“, pravi sestra Veronika in odide. Razbojnik se ni zmenil ne za podobo, ne za „sestro“, vsaj tako dolgo ne, dokler je bila usmiljenka v celi.

Ko mu Veronika opoludanzo hrano prinese, je podoba še prav tako na steni visela, kakor jo je „sestra“ tjekaj obesila. Veronika ga je nekaj vprašala, na kar pa ni dobila odgovora. Pač pa je obsojenec dvakrat ali trikrat prav globoko zdihnil. Led se mu je jel tajati okoli srca. Glavo si je podpiral z obema rokama in pa na tla je gledal. Tako

je preteklo že nekaj tednov, preden se je obsodba od kralja vrnila, kar je sedaj izredno dolgo trajalo.

Vže drugo jutro po potrjeni in nazaj došli sodbi imel bi bil obsojenec obglavljen biti. Sodnik podal se je takoj k obsojencu v ječo, da mu prebere potrjeno obsodbo, ter ga opozori na strašno resnobni korak iz tega na oni svet.

Našel je razbojnika na svojem navadnem prostoru sedečega, le se je sodniku zdelo, da je mož nekako čudno spremenjen. Mrzel in teman izraz umaknil se je iz obraza, gledal je tudi vže bolj človeško in mirno.

Sprememba tudi „sestri“ Veroniki ni odšla. „Vže nekaj dni“, tako je sporočila prednici, „opazujem neko dobrodejno spremembo na obsojencu. Drugo življenje se pričinja v njem.“

Prihod sodnika v ječo ni na obsojenca nikakega izrednega vtisa napravil, če prav je moral vedeti, kaj da pomeni. Ko mu sodnik potrjeno obsodbo prebere, ga ta pazno in mirno posluša. In niti trenil ni z očesom, ko mu sodnik konečno naznani, da ga bodo vže jutri obglavili.

„Saj sem vedel, da mora še ta teden smrt priti“, pravi obsojenec. „V petek zjutraj ob 7 toraj.“

Ko mu sodnik prigovarja, da naj se krščanski pripravi na smrt, pravi razbojnik: „Saj sem vam vže povedal, da sem vedel, da mora še ta teden priti. Za to sem se tudi že pripravil. Ni me vam treba nič več opominjati, gospod državni prokurator, storili ste, kar je bila vaša dolžnost in to naj vam zadostuje.“

Sodnik osupne: „Kaj ste vže vedeli?“ vpraša začuden in radoveden obsojenca.

„Vedel sem, da bom moral še ta teden umreti,“ pravi obsojenec.

„Od kedaj ste pa to vedeli?“ vpraša sodnik.

„Od ponedeljka vže mi je znano“, pravi obsojenec z nekako gotovostjo.

Sodnik zmaje z glavo. On sam je še le sinoči pozno dobil potrjeno obsodbo v roke in ni še živej duši o tem kaj povedal. Kako le in kdo le bi bil toraj jetniku v samotni ječi povedal, da bo ta teden umrl. Slučajno ozre se sodnik na uradno pisanje, ktero je v rokah držal in ondi vidi, da je bila obsodba v ponedeljek še le od kralja potrjena. Kako bi bilo toraj vendar mogoče, da bi bil hudodelec že v ponedeljek zvedel, da mu bo ta teden umreti.

„To ni mogoče, da bi bili vi že v ponedeljek zvedeli, kaj da vas v teku tedna doleti. Nj. Veličanstvo kralj so v ponedeljek še le obsodbo potrdili. Kako ste jo toraj zvedeli in od kod?“

„Da, res sem vedel in od kod?“ Vjetnik spremeni barvo, v očesu se mu zasveti solza. Najprvo upre oči v tla potem pa na tablico sv. Jožefa. Vidilo se mu je, da se v notranjem hudo bojuje, ali bi povedal ali ne.

„Da, povedati vam hočem, kako se je to zgodilo. Čudno je to na vsak način pri človeku, kakor sem jaz zgodilo se je pa vendar le, za kar bodi Bog zahvaljen!“

Jetnik se vsede, češ, da bo laglje pripovedaval.

„Smrt sem si zaslužil in obsodba je poštena. Ali kmalo umreti pri zdravi pameti in ne vedeti kedaj, oh, to se mi je pa strašno hudo zdelo. Te misli kar prenašati nisem mogel. Kar mi je duhovnik iz začetka pravil, če tudi je bilo vse res, me je vendar še bolj grizlo, ker mi je bila negotovost, „kedaj“ mi bo umreti še živeje stopila pred oči. Danes zvedeti za svojo smrt in jutri pa že umreti, to mi je bilo pa nekaj groznega, nekaj, kar nisem bil vstani prenašati. Kar mi nekega dne „sestra“ obesi tisto le podobico na steno. Moj patron je in, kakor je sestra rekla, mogočen priprošnik na smrtno uro. Mislil sem na svojega krstnega patrona — oh mnogo sem mislil. Marsikaj dobrega, pa še več hudega prišlo mi je na misel. Domislil sem se tudi svoje matere, ki me je učila svojega patrona vedno zvesto častiti. Oh, če bi se bil jaz po njenih naukih ravnal, bi pač ne sedel tukaj! Postavil sem se toraj tjekaj pred podobico, kedar je sestra odšla, ter sem jo gledal z občutki, kakor jih imamo pri ogledavanji kake reči, katero smo v svoji mladosti prav radi imeli. Polagoma sem dobil zaupanje v svojega krstnega patrona in pa moliti sem začel, po tihem zá-se. Strahu in groze pred zgodnjo smrtjo, o kateri danes zvem in me bo jutri že pobrala, se pa le nisem mogel znebiti. Če bi že vsaj nekaj dni poprej zvedel za njo, sem si mislil, da bi se vsaj lahko na njo pripravil. Kar mi pride na misel, da naj si po priprošnji sv. Jožefa izvolim od Boga posebno milost. Duhovnik mi je rekel, da je božja milost brezmejna, če jo grešnik le prav na pomoč pokliče. Zato sem prosil Boga, da naj mi da

kako znamenje, da bom vedel, kateri teden bom moral umreti.“

„No, in to znamenje?“ vpraša sodnik, „kakošno je bilo?“

„O prav navadno“, odgovori vjetnik. „Do sedaj mi je nosila vedno le jedna in tista sestra hrano, ki mi je tudi podobico na steno obesila. Če bi je enkrat ne bilo, ter mi prinese hrano druga sestra, bode naj mi to znamenje, da mi bo tisti teden umreti. To se je zgodilo minoli ponedeljek. Takoj sem zvedel, pri čem da sem in sem se pripravil. Vidite, da Bog tudi največjega grešnika usliši, če se ta spokori. Dobil sem si pa tudi mogočnega priprošnika v svojem krstnem patronu sv. Jožefu, kateremu se nisem zastonj priporočal.“

Obsojenec pripovedoval je vse to tako mirno in udan, kakor bi se to vse samo po sebi razumelo. Za trdno je bil prepričan, da mu je Bog to znamenje poslal, da mu s tem naznani čas spreobrnjenja in obžalovanja storjenih grehov. Zahteval ni nič drugega, kakor duhovna, da z njim poravna težki račun, preden odpotuje na oni svet.

Sodnik je odšel. Silno se je čudil nad spreobrnjenjem poprej tako otrpnjenega morilca. Podal se je k sestri Veroniki, da naj mu razloži, zakaj da v ponedeljek ni ona obsojencu stregla. Ko ji sodnik pové, zakaj, se je sestra silno čudila in pravi: „V ponedeljek je bilo, ko sem stala s shrano za obsojenca uže pri vratih njegove celice in čakala na vratarja, da bi mi odprl, ko prihiti sestra Klara, rekoč, da naj grem hitro k prednici, ki želi takoj z mano govoriti. Jaz izročim hrano sestri

Klari, da naj jo nese vjetniku, sama pa hitim k prednici. Tako se je zgodilo, da v ponedeljek nisem mogla sama k vjetniku. Druzega povoda za spremembo ni bilo prav nobenega. Tu je izvestno sv. Jožef pomagal, čegar podobo sem jetniku na steno obesila. Sedaj si tudi njegovo spreobrnjeno obnašanje od ponedeljka semkaj lahko razlagam. Bog bodi zahvaljen!“

Veronika je takoj hitelo po predstojnico usmiljenih sester, ktere je sodnik vso dogodbo sam potrdil. Koj na to poslali so tudi po duhovnika, kteremu so tudi vso stvar razložili. Silno se je čudil pobožni mož, kakor bi ne mogel umeti, kar mu pripovedujejo, kajti od tega na vso moč otrpnjenega človeka se pač ni bilo kaj takega nadjati. Hitel je k vjetniku, kterega je na kolenih našel pred podobo sv. Jožefa.

Kar je obsojenec sodniku razodel, povedal je tudi duhovniku od besede do besedo, ter je tudi izrekel svoje prepričanje, da mu je Bog resnično poslal znamenje, za katero je prosil. Iz tega sklepa, da se sme božje milosti nadjati. Na to se je ske-sano in solznih oči spovedal, ter je duhovna prosil, da naj pri njem ostane, kar mu je ta presrečno rad izpolnil.

Drugo jutro se je z veliko pobožnostjo vdeležil svete maše, pri kateri je solznih oči prejel sv. zakramente. Po sv. maši je pa prosil Boga z duhovnom vred za potrebni pogum na poslednjo pot, ki ga še čaka.

Kmalu na to podal se je z Bogom in s svetom spravljen, ter čudovito pokrepčan na osode-

polno pot v sodnijsko dvorišče, kjer je že krvnikov oder nanj čakal. Smrt je pretrpel s tolišnjim kesanjem nad svojimi grehi, da so se navzoči bolj ginjene čutili, kakor pa prevzete zaradi groznega dejanja.

Predstoječo resnično dogodbo zapisal je znani duhovnik Kolping.

19. Spolnjena želja.

V neki župniji so dobili novega župnika. Skoraj da si ga je vsa župnija sama želela; le malo jih je bilo, ki niso bili z njim zadovoljni. Vzrok temu pa ni bil njegov poklic, temveč izredna marljivost, s katero je preganjal in zatiral pohujšljivo življenje, katero so v dotični občini odraščeni brez posebne skrbi, kaj bodo govorili in kako se bodo nasproti otrokom obnašali, taistim dajali.

Med nasprotniki je bil pa posebno eden, ki se je tako po svojem sovraštvu do novega župnika kakor tudi po nepresegljivo razuzdanem življenji prav posebno odlikoval. O oznanovanji splošnih kerščanskih resnic govoril je le, kakor o kaki „bedariji“, ki jo človek verjame, če je ravno dobre volje. Sicer pa za Boga in sv. vero ni imel družega, kakor zasramovanje in zaničevanje, s katerim je še prav posebno vse tiste obsipal, ki so Kristusovo vero neustrašljivo oznanjevali.

Nekaj tednov pred prihodom novega g. župnika pogovarjal se je ta sovražnik njegov s svojim sosedom o tej zadevi ter se je s časoma v svoji jezi proti novemu dušnemu pastirju tako ogrel, da

je vskliknil: „Poprej si želim smrti, kakor pa ta k nam za župnika pride!“ Glejte, kaj se je zgodilo? V nedeljo pred umeščevanjem ustal je sovražnik župnikov še zdrav in vesel, ter je opravljal svoja navadna opravila. Kar h krati pa je čutil, kako ga je zgrabila nevidna roka. Nič več ni mogel govoriti! Zgubil je vso zavednost in v popolnej onemoglosti je ležal. V takem vsega pomilovanja vrednem položaju prebil je do srede zjutraj. Dopoludne tistega dne so umestili novega župnika, česar pa revež ni dočakal, temveč je dve uri poprej izdihnil svojo ubogo dušo, preden se je v župnijski cerkvi slovesna božja služba pričela. Zgodilo se mu je, kakor si je mož želel. Zdravniki so si sicer prizadevali, kolikor so vedeli in znali, toda brez uspeha. Kjer božja roka koga potipa, ondi ni zdravila za rano, ki jo je vsekala — razven smrti!

20. Varuj se nečistosti!

Suzana se je rodila ubožnim starišem, tovarniškem delalcem v malem, toda gosto naljudenem tovarniškem mestu na Nemškem. Imela je nesrečo, da je svoje stariše zgodaj zgubila. Ker premoženja ni bilo prav nobenega pri hiši, revščina pa nemerno velika, je bila brhka Suzana kmalo vsakojakim skušnjavam razpostavljena, katerim se je s časoma brez posebnih težav in brez pomenljivega boja — udala. Padla je, kar ni bilo čuda, kajti deklé ni imelo prav nobene verske zaslombe ne od ene in ne od druge strani. Potopila se je v

razuzdanost, kterej so bili pa mejniki domačega rojstnega mesta kmalo preozki. Da bi mesnost, kolikor se da neovirljivo in po svoji volji uživala, zapusti rojstno mestice in se poda po svetu, kjer ste se pa prav kmalo z boleznijo in siromaštvom srečali. Sila prignala jo je nekega dne zopet v svoje rojstno mesto. Povrnila se je s trdnim sklepom doma ostati in pošteno živeti. Bila je bleda, razdjana; po telesu so se ji spuščali grdi turovi, iz oči tekle so ji pa solze pokore čez preteklo razuzdano življenje. Ljudem se je mlado dekle smililo in so ji dajali precej obilne miloščine. Komaj pa je revica dobila nekaj novih moči váse, komaj se ji je zdravje nekoliko povrnilo, vže so se ji ob enem zbudile pregrešne strasti in več ji ni bilo obstati v domačem rojstnem kraju. Nekega dne je zginila, da nihče ni vedel, kedaj in ne kam. Hitela je zopet v mlakužo mesne pohotnosti!

Tri leta, tri dolga leta ni bilo o njej nič slišati in ne videti; kar se nekega dne zopet oglasi v domačem kraju. Ti moj Bog, kakošna je bila!

Kdor jo je ugledal, vsak se je je ustrašil! Obleke ni imela skoraj nobene, poštene pa že celo nobene ne. Cunje, kar jih je na njej viselo, so komaj zadostovale, da so pokrivalo gnjilo njeno telo. Kaj pa še le za gorkoto?! In vendar se je zima že oglašala. Vrh vsega tega mučila jo je pa še grozna negnjusna bolezen, katero je v mlakuži svojega pregrešnega življenja našla. — V tej silnej revščini ji pač ni družiga preostajalo, kakor mestna bolnišnica. Poslednje svoje moči skupaj zbere, da tjekaj pride, kjer so jo iz usmiljenja tudi sprejeli,

če prav ni imela nobene pravice do bolnišnice in njenih dobrot, ker ni imela meščanske pravice v mestu, če tudi je bila ondi rojena.

Ni dolgo ostala v zavetišči, kjer je poslednje pomoči iskala, kajti drugi bolniki so se proti njej oziroma zaradi nje uprli. Zoprno jim je bilo prvič vpitje nesrečne bolnice, kedar so jo nesramne bolezni rane le prehudo pekle in drugič jim je bil pa smrad neznosljiv, ki je od nje puhtel iz gnjijočega života. Bolnikov nekteri so celo na svoje lastne pregrehe pozabili in so načelniku bolnišnice dokazati skušali, da smatrajo bivanje poleg tako grešne in zanikrne osebe pod svojo lastno vrednostjo. Ali naj jih načelnik kam drugam preloži, ali pa naj nesramnico proč spravi.

Načelnik bolnišnice se je dobro upiral takemu zahtevanju, dokler je mogel, kajti bil je izredno dobra duša in jako milosrčen človek. Vidoč pa, da je pritožeb vedno več, posvetoval se je z drugimi uradniki vred, kaj bi se dalo z nesrečno žensko storiti. Iz bolnišnice mora, to je gotovo, toda kam, to je drugo vprašanje. Kam pa naj vržejo gnjijoče truplo pri živem telesu, kteremu tako družega več ne manjka, kakor črvov, ki ga bodo obrali do belih kosti.

Konečno so vendar določili kraj, kamor jo mislijo do njene smrti spraviti. Na pokopališči stala je stara, vže na pol razpadla kapelica. V tistej so postavili v kotu posteljo in tjekaj so nesli nesrečno Suzano. Oj, kako se je nesrečnica prestrašila vidoč, da so vže živo na pokopališče prenesli. „Moj Bog, vskliknila je vsmiljenja potrebna

ženska, ali me hočete mar živo pokopati. Imejte vendar usmiljenje z manoj, saj živa vendar ne morem pod zemljo.“

Možje so jo potolažili, da drugje ni nikjer za ostudno bolezen, ki jo ima, vgodnega prostora ter, da se ji ne bo slabo godilo, ker bodo že v mestu za njo skrbeli. Res so ji donašale usmiljene sestre vsak dan potrebnih zdravil, dobre gospé pa okrepčil; toda vsega tega ni bilo dolgo potreba. Prezgodnja smrt vničila je skaženo življenje. — Greh proti šesti božji zapovedi se navadno sam grozno maščuje nad tistim, ki mu je vdan!

21. Za današnje olikance!

Še živi mož, goreč in učen učenik, ki je v svoji mladosti tudi raznim verskim dvomom zapadel. Ker mladeneč sicer ni bil ne napačen in ne hudoben, temveč je le iz hrepenenja po pravi resnici, kakor tudi iz dušne slabosti zašel na pota dvomov, se ga je Bog prav na čudovit način usmilil in mu je pokazal pot resnice in življenja. Zgodba njegova je pa sledeča:

Kakor smo že rekli, je bil mladeneč šole dovršivši, s svojim notranjim človekom glede razodenja božjega in gledé vsega družega nauka o našem odrešenju tako zbezan, da ni bil več vstani pravega zrna od nebistvenih postranosti ločiti. Ali ga je k temu zapeljalo njegovo lastno nečimerno srce ali je satan po dobrih prijateljih nanj vplival, se ne da določiti. Mladeneč je bil ves zbezan in si je v svoji ukaželnosti po čisti resnici dostikrat mislil:

„Kedo pa ti je porok, da so evangelisti čisto, golo resnico o Jezusu Kristusu zapisali? In recimo, da je glavna vsebina tudi res prava resnica, kedó pa je porok, da jo aposteljni niso zdatno in po svoje olepšali, da niso marsikaj pridali in tako nje zgodovinsko vrednost pokazili.“ Ljubi, razumni in olikani Slovenec, ki misliš, da si božjo in človeško modrost vže z veliko žlico pojedal, ali ne vidiš gledé svojega verskega prepričanja v tem mladenču samega sebe, kedar si se povrnil iz dalnega kraja zapustivši veliko šolo, kjer so ti spridili in s strupom nevere, ter z britkostjo dvomov napolnili prej tako blago tvoje slovensko srce?

Tudi tega mladenča spremljali so mučni dvomi povsod. Če je šel v cerkev, dvomi o resničnosti naukov sv. cerkve so mu bili vže za petami in so ga motili. Če je hotel moliti, če je pokleknil, ni spravil nič več tiste goreče ljubezni in hrepenenja ter zaupanja polne besede do svojega nebeškega Očeta in matere Božje, kakor v svoji mladosti, ko mu je še neskajjena živa vera napolnjevala mladeniško srce. Le mrzle besede, brez pravega občutka so lezle druga za drugo iz njegovih ust. Vsaka je kazala, da prihaja iz mrzlega, zakrknjega srca, kamor noben žark božje milosti ne posije, da bi pretopil led, ktereга so dvomi ondi napravili. Kakor iz srca ljubezen, prav tako zginila je mladenču iz obraza tista prikupljiva jasnost in veselost, po kateri se mladina povsod tako hitro udomači.

„Oh luči, luči, da zvem resnico, da dobim gotovost v te dvome, ki mi sedaj srce napolnjujejo“, zdihoval je dostikrat mladeneč. Toda kedó naj mu

prežene dvome? Kedo naj potolaži srce, kedo naj mu pokaže resnico, komur beseda božja, ki je edina neskalsjena resnica, ne zadostuje?

Prigodi se pa po božji previdnosti, da pride v kraj, kjer je mladeneč živel, star častitljiv misionar iz Indije. Vse, kar je imelo le še količkaj krščanske vesti v sebi, hitelo se je zbirati okoli častitljivega moža, da bi ga videli in slišali. Tudi naš na srcu in duhu bolni, od vednih dvomov mučeni mladeneč odpravi se na pot k oznanjevalcu besede božje. Starčekovo prijazno obličje in zaupanja polne ter prepričevalne njegove besede mu dajó pogum.

Nekega dne snide se mladeneč s starim misionarjem sam. „Častitljivi oče“, pravi mladeneč, „kako ste srečni, ki imate tako gorečo ljubezen v srcu, ki Vam daje moč za njo vse storiti in vse pretrpeti, za njo živeti in umreti! Kako ste srečni, ker imate nekaj, na kar se lahko ob vsakej zadevi kot na nekaj stalnega, na večno resnico opirate! Glejte, jaz tega nimam! Vže nekaj časa mučijo me britki dvomi, ali je vse to, kar so nam aposteljni o Kristusu in njegovem trpljenji zapustili, tudi res ali ne, in če je v velikih potezah tudi resnično, če niso aposteljni marsikaj iz lastnega pristavili temu, kar so videli in slišali, če niso tega in onega olupšali, marsikaj morda tudi celó izpustili? Glejte me siromaka! Odkar so mi jeli dvomi napolnjevati srcé, ne morem nič več ne ljubiti, ne moliti! — Podučite me, kaj naj storim, da se znebim pogubljivih dvomov, ki mi razjedajo srce? Kaj naj storim, da zopet zadobim moč vere, molitve in ljubezni?“

Dobri starček je mladenču rekel, da če tudi se še tako siromašnega čuti, naj nikari ne obupa. Pred vsem drugim mu pa priporoča vstrajno molitev. Bog neutrujeno človeško srce dostikrat za poskušnjo z dvomi preobloži, da je potem tem trdneje prepričanje, kedar se človeku posreči s pomočjo božje milosti dvomov znebiti se. Misijonar je jel na to pripovedavati, koliko se mu je bilo ravno v Indiji boriti z duhovitimi ugovori in dvomi ondašnjih paganov, pa jih je z božjo pomočjo vse premagal.

Beseda je dala besedo in zgovorni starček, kakor so taki ljudje že v obče prav gostobesedni, jel je kar h krati pripovedati o čudovitih svojih dogodkih na suhem in na morji ter o groznih nevarnostih, kjer bi bil izvestno poginil, če bi ga ne bila božja roka očividno varovala. Misijonar je pripovedoval posamičnosti iz svojega življenja med kristijani in neverniki tako mično, in jih je opisaval tako živo, zdaj veselo, zdaj žalostno, tu pa tam tudi grozno, da je mladenča pripravil v tolišnjo domišljijo, kakor bi bil on in mladeneč sam, vse to doživel, ter je pri tem popolnoma pozabil na svoje notranje dvome in druge bolečine. Tako sta bila v živahno pripovedovanje zaverovana, da niti na čas nista več pazila, kar h krati starček preneha domislivši se, da ga kliče še jako važno opravilo; poslovi se prijazno od mladenča in mu reče čez nekaj dni zopet priti.

Mladeneč je ob določenem času zopet potrkal in dobri misijonar ga je po stari navadi prijazno sprejel.

„No, kako se imate“, vpraša starček. „Ko ste bili poslednjič pri meni, pripovedoval sem Vam jako čudne dogodke, kar sem jih doživel v svojem življenji na popotovanji.“

„Vaše pripovedke so me jako razveselile, okrepčale in podučile.“

„Kako pa“, vpraša misijonar, „ali verujete, da sem Vam tudi resnico povedal?“

„Vaš pobožni resnobni obraz, Vaše jasne odprte oči pač niso take, da bi se Vi lagali. Verujem Vam, da kar ste mi pravili, je vse gola resnica.“

„Kaj pa, ko bi bil jaz temu, kar sem res doživel, tudi pridal kaj izmišljenega, ali ko bi bil to, kar sem res doživel, olepšal in poveličal?“

„Besede Vaše“, pravi na to mladeneč, „so tako prepričevalne, tako priproste in resnične, da so me prepričale o resničnosti Vaših dogodkov, ktere ste mi pripovedovali, kakor ste jih doživeli, ne da bi jih bili kaj poveličevali.“

„Glejte, moj sin“, pravi starček, „kako ste vendar čuden človek! Meni ubogemu grešniku, ki se lahko vsako minuto zmotim, hočete vse od kraja verjeti. Moje besede in pripovedke zde se Vam resnične. Učencem Gospodovim pa, ki so obraz Odrešenikov sami gledali, ki so njegove besede sami poslušali, njegovih svetih rok se sami dotikali in ktere je Njegov duh navdajal po Njegovi smrti, ki jim je besede na jezik pokladal, s kterimi so čuda delali in ki so tudi silno priproste in vseskozi resnične — učencem Gospodovim pa ne verjamete. Ali se ne zdite sami sebi kakor človek, ki se sv. Duhu upira?“

Mladenču je bilo, kakor bi se mu bila snela mreža z oči in kakor bi se mu bil odvalil kamen iz srca. Vsi dvomi, kar ga jih je že več let mučilo, umaknili so se žarku božje milosti, ki je iz misijonarjevih besedi šinil v njegovo srce. Solze srčnega obžalovanja udero se mu po licih. Domu je hitel v svojo sobico, kjer je pokleknil in s solznimi očmi Boga za odpuščanje prosil, da se je drznil kot ubog grešen červič, dvomiti nad njegovim sv. naukom. Bog mu je odpustil mladostno zmoto, ter ga je ob enem nadaril z notranjim mirom, veseljem, z gorečo ljubeznijo in tisto močjo svete vere, s katero je pozneje kot sloveč pisatelj toliko dobrega storil za povečevanje božje slave. Kdo bo tukaj tajil bitje božje, ki je zbeganemu mladenču na tako priprost način pokazalo pravo pot, po kateri naj hodi, če hoče srečno in zadovoljno ter sebi in svojemu bližnjemu na korist živeti in v milosti božji umreti.

22. Tri minute pred polnočjo.

V decembru je bilo in kar se dá mrzla noč, ko sem se iz mesta domu vračal. Pot se je vlekla nekaj ur in je bila tem dolgočasnejša, ker nisem toliko daleč videl, kakor sem segel. Nebo je bilo prevlečeno s temnimi oblaki. V takih okoliščinah mi bo pač vsakdo rad vrjel, da sem bil vesel, ko se mi po dolgočasni vožnji pokažejo prve luči rojstnega mesta. Dospevši do prve svetilke v predmestji pogledam na uro. Tri minute je manjkalo

do polunoči. Komaj sem se od ure preč ozrl, ugledam pred saboj velikega moža, slabo opravljenega; bil je bledega obraza, v katerem so bile videti globoko udrte oči. Brada je bila precej dolga in vsa zmedena.

Mož me vpraša z jako uljudnim glasom, koliko je ura. Ko mu povem, se mi prav tako uljudno zahvali, mi voši lahko noč in zgine v temni noči.

Minulo je potem nekaj tednov in čudni mož ušel mi je iz spomina. Po opravkih sem moral večkrat v L. Ko se nekega večera od ondodt povrnem in k pokoju vležem, se mi je jako čudno sanjalo. Zdelo se mi je, kakor da bi bil stal na jako visoki gori. Poleg mene stala je zavita postava, ki mi je ukazovalno proti L. pokazala. Nato sem se zbudil. Bodočo noč se mi je ravno to in prav na ta način sanjalo. Kakor prvi dve noči, imel sem tudi tretjo noč ravno tiste sanje, toda le še bolj živahne.

Drugo jutro mi dojde iz L. od mojega poslovodje pismo, da bi se ob eni uri pri njem oglasil. Šel sem in sedel na železnico. Kupej, v katerem sem sedel, je bil poln samih juristov. Pogovarjali so se o hudodelstvu, ki bode danes pred porotno sodnijo obravnavano. Vprašal sem znanega gospoda, o čem da je govorica in ta mi je rekel: „Jako zapleten slučaj je Vam to. Trgovsk pomočnik je zgubil službo. Kmalo nato je bil zavratno umorjen blagajnik dotične trgovske hiše. Če vas veseli iti k porotni obravnavi, vas tjekaj spremim.“

Ker sem imel ravno nekaj časa na razpolaganje, sem šel. Dvorana je bila polna gosposkega ženstva, za katerim smo možki stali. Visoki klobuki in nagromadene kite pred manoj sedečih, so mi dolgo časa ves razgled na spredaj, kjer je zatoženec sedel, trdovratno zapirali. Niti zatoženca mi ni bilo moč videti. Konečno ga vendar ugledam. Toda kako sem se prestrašil. Kje le sem ta-le obraz vže videl? Tudi on me je ugledal in globoko svoje oko vame uprl. Ko se mu je dovolila beseda, je rekel z resnobnim globokim glasom, kteremu je bil utisnjen pečat resnice: „Samo eden človek je na svetu, ki lahko mojo nedolžnost dokaže in ta ondi le stoji.“ Bledega obraza pokazal je s prstom na me. Sedaj sem ga še le spoznal. Bil je to človek, ki sem ga srečal ob prvi svetilki in me je vprašal, koliko je ura. Zagovornik zatožencev opiral se je na dokaz, kje da je dotično noč zatoženec čas doprinesel. Vse je šlo dobro, le časa dveh ur nesrečnež ni mogel nikakor dokazati s pričami, kje da je bil in prav na to se je opirala zatožba, da je zatoženec v tem času hudodelstvo umora izvršil. Moja izpoved je takoj ondi dodala, kar je manjkalo. Kraj na katerem sva se z možem tri minute pred polnočjo srečala, je bil tako oddaljen od kraja hudodelstva, da bi zatoženec nikakor ne bil mogel ob navedenem času vže mene pri prvi svetilki srečati. — In moje sanje? Slučaj, nič kot slučaj, rekel bo ta in oni. In vendar so imele svoj velikansk pomen, naj reče kdo, kar hoče. Jaz pa pravim, da je bila božja volja, da sem rešil po nedolžnem zatoženega hude, morda celo smrtne kazni.

23. Pomoč ob pravem času.

Dne 14. aprila 1853 vjela je v Monakovem v neki postranski ulici imenitnega gospoda huda ploha. Da bi se ji umaknil, stopi v bližnjo prav priprosto hišico, kjer je pa znotraj še veliko večjo revščino našel, kakor se je na zunaj kazala. Imeniten gospod je videl ubogo žensko pred saboj in pa nekoliko najbolj siromašnega pohištva, kar si ga sploh le misliti morete. Ženi se je povsod poznalo, da jo siromaštvo stiska. Gospod jo vpraša, kako se ji godi in je kmalo zvedel, da ne predobro in da ji bo še to ubogo malo, kar ima, po javni dražbi v kratkem prodano, ker si z možem niti toliko ne zaslužita, da bi mogla stanovanje plačevati.

„Zakaj pa vendar ne greste na Vitelbaški dvor h kralju Ludoviku pomoči prosit“, vpraša konečno gospod.

„Oh, kralja Ludovika že tako preveč nadlegujejo od vseh strani“, odvrne ubožica, „jaz si ne upam nič dobiti.“

„Nič se ne bojte! Le pogumno pred kralja in verjamite mi, da vam bo pomagal. On nobenega reveža ne odžene.“

Na to vstopi mož uboge žene v hišo in na prvi pogled civilno oblečenega kralja spozna. Slišavši, kaj je kralj Ludvik rekel, pade presrečni mož ves solzan pred kralja na kolena.

Kralj je pa rekel: „Ne mêni, temveč Bogu se zahvalite, da je ploho poslal, ktera mi je pot v vašo hišico pokazala, kamor bi bil drugače ja-

valne prišel. Jutri pa pridita k meni v grad in pomagat vama bom!"

24. Slučaji ali pa — božja volja.

Brezverni svet o volji božji neče ničesar slišati. Kedar sliši reči: „to je bila volja božja!“ se neverno zakrohota: „Ha, ha, volja božja. Na svetu sam ljubi slučaj vlada! Slučaj!“

Kaj vlada: ali slučaj ali volja božja, oziroma previdnost božja, dokaže naj sledeča povest, nova in resnična, kakor se je prigodila leta 1881. meseca decembra na Nemškem.

Moder in jako previden ter varčen mož, si je sè svojo družino vred toliko zaslužil, da je pošteno živel, prihraniti mu pa ni bilo kaj prida mogoče. In tudi, če mu je kak krajcar preostajal, je vže vedel, kam da ga mora djati. Ta mož je imel jako pridno hčerko Ano, ki je znala prav lepo in prav dobro šivati in pa tudi rada je delala. Časa za to ji tudi ni manjkalo. Dekleta, ki se dandanes mnogo s šivanjem ukvarjajo, imajo navadno vsaka svoj šivalni stroj, s pomočjo ktereга si navadno delo pomnoži. Naša Ana ni bila tako srečna. Sama ni imela denarja, da bi si bila tak stroj napravila, starišev si pa niti prositi ni upala zanj, dobro vedoč, da bi ga ji ne mogli nikakor kupiti. Kedar je šla pa memo kake hiše, v ktereј je stroj brenčal, je vselej zdihnila: „Oh, ko bi ga vsaj tudi jaz imela!“

Ker je bila Ana vže od mladih nog vajena revežem po svoji moči pomagati, če tudi sama ni

kaj imela, je sklenila dobro delo storiti in sicer iz tega namena, da bi Bog tudi njej pomagal do tako srčno zaželenega stroja. Njena soseda je bila jako poštena žena toda od sile revna. Imela je dvoje otročičev, dve deklici; prvo pri petih, drugo pri treh letih. Silno ubožno in komaj za potrebo ste bili obe oblečeni. Ana vzame eno svojih še dobrih oblek, jo razreže in dve iz nje naredi — za ubogi sosedovi deklici. V soboto ji je dodelala in ubogi vdovi nesla, ktera se je nepričakovanega daru nezmerno razveselila. Ana jo je pa prosila, da naj nikomur ne pové, od kod je obleka.

Ne veste, kakošno veselje je bilo v nedeljo pri vbogi vdovi. Mati se je veselila s otrokoma, ki sta v eno mer vsklikala: „Oh, kako sve lepi, kako sve lepi!“ Ko so deklici sosedovi otroci vprašali, od kod imajo lepi obleki, odgovorili ste obe h krati: „Mama so rekli, da je ljubi Bog za nji skrbel in pa Mati božja!“

Čez dva dni dobi Ana od svoje tete pismo. Teta je stanovala v mestu od rojstnega kraja Ani-
nega dobrih deset ur oddaljenem.

Glasilo se je: „Ljuba Ana!

Ali bi mogla rabiti šivalni stroj? Tukaj je umrl nedavno krojač, ki je ženo in otroke v naj-ubožnejih razmerah zapustil. Uboga vdova je dala šivalni stroj ranjkega moža, ktere ga ni mogla sama rabiti, v stavo. Tudi jaz sem dala pet grošev za jedno srečko, ne da bi stroj dobila, temveč v podporo uboge družini. Včeraj je bilo žrebanje in misli si! Moja srečka je zadela stroj! Če ga moreš

rabiti, pošljem ti ga takoj po železnici. Jaz sicer ne vem kaj z njim začeti. Tvoja teta.“

Kako je Ana iz celega srca Boga zahvalila, tetino pismo prebravši za tako nenavadno povračilo in kako hitro je teti odgovorila, da si je takega stroja že zdavnej želela, tega vam ne moremo popisati. To si moraš, dragi moj čitatelj le misliti. Sedaj ima vse, kar je že dolgo želela, — šivalni stroj ima. Hej kako veselo vam brenči ta stroj, kedar Ana kakemu vbogemu otroku šiva srajčico ali predpasnik.

Sedaj pa premisli sledeče: V nedeljo zjutraj veselili ste se ubogi deklici novih oblek, ktere jima je ubožna Ana podarila; v nedeljo popoldne je bilo v deset ur oddaljenem kraju žrebanje za šivalni stroj, kterega je Anina teta zadela, ne da bi vedela kaj z njim začeti, če bi ga Ana ne mogla rabiti. Kaj pa to, dragi moj? Slučaj, kaj ne da? Ne, in če stokrat rečeš, da je bil slučaj, rečem ti sto in jedenkrat, da ni bil slučaj. Bog je usmiljeno siroto takoj poplačal za dobro delo, ki ga je ona njemu storila s tem, da je dve ubogi siroti oblekla.

25. Ali je bil to slučaj!

Navadno potrkal je pri nas raztrgan blizo 30leten mož in prosil za delo in podporo. Po obrazu soditi moral je biti inteligenčen, govor njegov je bil izobražen, obleka pa popolnoma raztrgana. Komaj komaj, da so mu cunje še nagoto pokrivala. Če tudi sem imel v tem oziru že marsikako britko skušnjo za saboj, sklenil sem vendar poskusiti,

če bi ne bilo mogoče nesrečnemu človeku kvišku pomagati, da bo zopet za v človeško družbo. Po-vedal mi je, da ga nesreča preganja, da se je že v raznih strokah življenja skusil dvigniti kvišku, pa mu je pri najboljši volji in neumornej pridnosti redno povsod spodletelo, ter je vedno globokeje propadal, tako da sedaj kot popolnoma zanemarjen postopač pred manoj stoji. Najposlednjič je imel nekaj opravka proti jako pičlemu plačilu pri redakciji nekega lista, kjer ga je živčna bolezen zgrabila in ob službo spravila. „Pet mescev ležal sem bolan v največjem siromaštvu v bolnišnici. Ko sem nekoliko okreval, dali so me venkaj. Stopil sem popolnoma bos brez vsakojakega premoženja zopet med ljudi. Službo pri redakciji, kjer sem bil, imel je že nekdo drug. Zastonj sem se trudil zopet h kruhu priti. Prosil sem za službo pri raznih redakcijah, pa so me povsod čez rame gledali. Obrnil sem se do advokatov in notarjev, da bi vsaj kako pisarsko službo dobil. Povsod so mi kazali na sto in sto imen vže zapisanih, ki na take službe čakajo, Želodec mi je jel kruliti, če tudi je bil vaje lakoto trpeti. Prodal sem svoje poslednje imetje, svojo poslednjo čedno suknjo, da bi vsaj za „komis“, za potrebo denarja dobil. Nič drugega mi ni ostalo, kakor te le stare cunje in pa ena stara pištola, star spominek, od ktere se nikakor nisem hotel ločiti. Naposled ponujal sem se že za delavca, za tlačana, zidarjem, da bi jim bil kamenje donašal. Toda kaj je storil zanikrni svet? Smejali so se mi, češ „škric“ ni za težko delo. Med tem sem izdal poslednji krajcar in prodal poslednjo

suknjo. Nič drugega nisem več imel kakor silno lakoto, poleg te pa še toliko sramote v sebi, da me je bilo sram beračiti. Rajši bi bil poginil, kakor pa roko po milodar stegnil, ktera bi bila rada delala. Štiri dni že nisem ničesar drugega užival, kakor vodo in pa kako skorjico kruha, če so jo tu pa tam otroci na kakem oknu pozabili. Spal sem pod milim nebom, kajti postelje ali celo sobe si nisem mogel kupiti. Peti dan polasti se me pa divja obupnost. Moči so mi ginile vidno in komaj komaj so me še noge nosile. Na misel mi je prišla dobra moja mati, ki že zdavnej v črnej zemlji trohni, spominjal sem se njene silne ljubezni do mene. Tedaj sem se pa vprašal: „Zakaj le me je Bog tako popolnoma zapustil?“ Vere sicer nisem več kaj prida imel, v cerkvi me že leta in leta ni nihče videl, kljub temu pa vere na Boga vendar še nisem prav popolnoma zgubil. Takrat sem pa prvič v svojem življenji nad Bogom obupal, rekoč: „Saj ni Boga!“ in sem sklenil končati se, kajti potem bi bilo vsega konec: trpljenja in pomanjkanja, skrbi in lakote.

Hudo vroč poleten dan je bil meseca julija. Sedel sem na klopi v parku. Klop je bila razbeljena in vse, vse je zevalo po kapljici dežja. Od daleč so se jeli poditi semkaj črni oblaki, s katerimi je bilo kmalo vse nebo prepreženo. Silen veter jel je privijati vrhove po drevju in plesati s peskom po zemlji. Grom se je jel od daleč votlo oglašati, vedno gosteji bliski jeli so se užigati nad mano. Ha, to se mi je prilegalo, ker je bila razdvojena narava popolnoma v soglasji z mojo notranjostjo.

„Sedaj boš pa tudi ti umrl“, rekel sem sam pri sebi in sem divji smeh zagnal. Potegnil sem stari s kroglo nabiti samokres iz žepa ter sem se plašno okoli ozrl. Žive duše ni bilo v obližji, kajti vsakdo je hitel pod streho, kamor je najbolje vedel in znal. V tem trenutku prikaže se mi solza v očesu. Vže sem rekel svetu: „Zdrav!“; vže sem si bil nastavil pištolo na čelo. Kar se resko zabliška, zrak grozno náme pritisne, grom pretrese bližnjo okolico — in omotljen sem ležal na tleh. Strela mi je pištolo iz roke zbila! Ko sem se zdramil in vstal, videl sem razbito pištolo poleg sebe. Meni se ni nič družega zgodilo, kakor, da rokav mi je strela zasmodila. Tu-le glejte, je še videti. „Ali je bil to morda slučaj?“ vprašal sem se. Ne, ni bil! Spoznal sem božje bitje, božjo previdnost, která ni hotela, da bi obupal, da bi postal samomorilec. Padel sem na kolena, toda moliti nisem mogel, preveč sem bil zmoten, preveč zbeغان. Trdno sem sklenil, naj pride tudi, karkoli hoče, ne obupati. Preživel sem se od tedaj, kakor sem ravno vedel in znal — naučil sem se tudi beračiti. Sedaj pa, ko ste mi obljubili delo, čutim novo življenje v sebi in če bo božja volja, zopet človek, ves nov človek postanem. Sam Bog, ki ni hotel, da bi bil že umrl, pripeljal me je k Vam.“

Tako je pravil mož, ki je ostal tudi res mož beseda. Postal je izvrsten človek, koristen član človeške družbe, kajti če tudi je bil dušno in telesno popolnoma zanemarjen, vendar ni bil on hudoben in ne toliko spriden, da bi mu ne bilo mogoče več ostati. Kdor bi ga danes videl in tisti dan, ko

je sedel v najvišji obupnosti v parku na razbeljeni klopi, bi ga niti ne spoznal ne. Ker smo blizu cerkve, nikdar ne zamudi dne, da bi ne šel k sv. maši.

Morda bodete vprašali, zakaj vam to pripovedujem? Zato, da bodo tisti, ki ne verujejo v božjo previdnost, če jim te vrstice v roke pridejo, priliko dobili premišljevati, ali je bila tista strela le slučajna ali po božji previdnosti.

26. Usoda božja.

Draga moja liberalna duša, kaj boš pa rekla o teh le dveh „slučajih“, ki sta se prigodila na Dunaji dne 8. decembra 1881, na večer groznega požara gledišča na Ringu?

a) Mlada zakonska imela sta edino dete, hčerko okolo 4 let. Ko je deto slišalo, da hočeta mamá in papá zvečer v gledišče, je jelo izredno hudo vpiti. Stariši iz začetka na to niti porajtali niso in so se jeli oblačiti. Vže sta bila oblečena, ko mala zakliče: „Mamá, ne proč!“ ter se materi za plašč obesi in tako milo joka in prosi, da naj mamá doma ostane, da je mlada mati osupnila in možu rekla: „No, pa doma ostaniva!“

„Kaj še“, zavrne mož, „kdo se bo le na otročje izmišljave oziral.“ Ko pa mala hčerica le ne neha jokati in prositi, da naj vsaj mamica nikakor ne hodi, je mati odločno rekla, da ne gre. Tako, kakor nocoj dete še ni nikdar jokalo, če sta kam šla, morda se kaka bolezen pripravlja. Rekše, odloži gospa plašč in klobuk, nakar je tudi mož sklenil

doma ostati. Otrok vidoč roditelje pri sebi, se je takoj potolažil in je bil ves večer prav dobre volje. Ni dolgo trajalo, pa so že zvedeli, kako grozne nesreče jih je obvarovala mala ljubljenska, ki je bila v pravem pomenu besede njihov angelj varuh.

b) Nekaj sličnega zgodilo se je v neki družini, ki je blizu univerzitetnega trga stanovala. Vže po kosilu so se dne 8. decembra zmenili, da pojde zvečer vsa družina v gledališče na Ringu, kar je otroke tako veselilo, da skoraj niti večera niso mogli dočakati. Da bi se pa otroci tudi praznika Matere božje spominjali, poslala jih je mati popoldne v bližnjo cerkev k blagoslovu, ki je bil ob 6. uri. Ob polisedmih je bila služba božja pri kraji in hišna hoče z otroci domu, da ne bodo gledališča mudili, ker je vedela, da bo voz vže čakal. Vsi otroci so bili vže pri volji oditi, le najmlajša 6 letna hčerka ne. „Oh, nikari še ne hodimo“, prosila je hišino, „vsaj še nekoliko počakajmo, ker je tako lepo tukaj!“ Kolikor je hišina tudi domu silila, male vendar-le ni mogla iz cerkve spraviti. Tako je vže preteklo skoraj četrt ure, ker uporni otrok le ni hotel domu, ga je hišina s silo s saboj vzela.

Domu prišedši je najprvo hišina litanije slišala, zakaj da je tako pozno prišla, ker je vendar vedeti morala, kam da so namenjeni. Hišina pové kako in kaj, nakar so stariši še „najmlajšo“ prav dobro ošteli. „Sedaj pa le hitro, če ne bomo začetek zamudili!“ pravi oče. Toda, kakor se je starišem in ostalim hčeram v gledališče mudilo, je „najmlajša“ s preoblačevanjem toliko časa zamudila, ker je ni prav nič več veselilo v gledališče iti, da

je ura vže sedem bila, ko so se od doma odpeljali. Ko je voz na „Schottenring“ dospel, so ravno prvi ognjeni jeziki skozi okna pri gledišči na Ringu švignili. Družina je bila rešena po čudovitem obnašanji najmlajše hčere.

27. Dobro storite tistim, ki vas preganjajo.

V poslednji francosko-nemški vojski prinesli so vojaški zdravstveniki več ranjenih Nemcev, častnikov v grad francoske plemenitašnje. Gospodar gradu je bila vže priletna vdova, ki je zapovedala svojim podložnim, da moraja ranjenim Nemcem, kar se dá dobro in ljubeznjivo streči; poleg tega se je pa večkrat tudi še sama prepričala, kako da se njene naredbe izvršujejo. Podajala jim je dostikrat sama okrepčil, in je tiste, ki so francoski znali, ljubeznjivo tolažila, drugim pa s prijaznim namigovanjem razumeti dala, da naj se poslužujejo tega in onega. Vjetniki so jo spoštovali, kakor svojo mater in marsikdo je na dan po trikrat pristavil svoji navadni molitvi tudi skromno priprošnjo, da naj bi se njegovi dobrotnici dobro godilo.

Mlad častnik, ki je imel v gradu svojo sobo, jo nekega dne vpraša, kedar mu je bila ravno rane iz novega obezala, jako ginjen: „Povejte mi vendar, milostna gospa, zakaj ravno sovražnikom svoje domovine skazujete tolikanj dobrot?“ Gospa pravi: „Tudi jaz imam sina, ki je v francoski armadi za častnika. Nemci so ga ranili in vjeli. Našel je

usmiljenje pri neki nemški materi, ki je ranjenemu rane obezovala in ptujca pod streho sprejela za ves čas, dokler ne ozdravi in dokler se mu ne dovoli domu. Z nepopisljivo prizanesljivostjo in jako pazno postrežljivostjo skušala mu je britko osodo, daleč od svojih vjet biti, kolikor moč polajšati. Kar jaz tukaj Vam storim, delam vse po izgledu one nemške matere.“

Častnik je umolknil. Obema so stopile solze v oči. Častnikove misli vspele so se daleč čez hribe in doline k svoji ljubi materi, za katero je našel tudi na tujem skrbno namestnico.

Služabnik vstopi in izroči gospej pismo. Le-ta pogleda napis in urno pismo razpečati. „Hvala Bogu“, vsklikne dobrosrčna Francozinja, dobrotnica moja in mojega sina uslišala je mojo prošnjo ter mi je poslala svojo sliko. Vidite jo, to-le je tista vrla nemška mati.“

Častnik jo komaj pogleda, ko vže vsklikne: „To je moja mati!“

„Vaša mati?“ ponavlja gospa z drhtečim glasom. Na to pa poklekne ob postelji ranjenega nemškega častnika in pravi: „O Ti moj Bog, iz celega srca bodi tisočkrat zahvaljen, da si mi zaupal sina moje dobrotnice“.

28. Javna dražba.

Javna dražba (kant), kedo še ni videl solzá, ki jih marsiktera revna družina preliwa, kedar dobi tebe v hišo. Kos za kosom pohištva gre iz hiše in vsak bi se tako krvavo doma potreboval. Po

drugi strani se pa človek tudi na kantu dostikrat lahko prav veliko nauči. Posebno pa so kantje navadno živ dokaz, da krivično blago nima teka in da nikdar ne preide na tretjega dediča.

Na Dunaji je živel pred nekaj leti slikar. Bil je mlad, jako nadarjen in spreten, ob enem pa tudi tako reven, da je moral pod streho v mali kamrici stanovati. Slamnica in pa koc sta bila tako rekoč poleg njegovega slikarskega orodja edina njegova lastnina. Visoko gori pod streho nad petim nadstropjem bila mu je izbica prav blizo nebes, kar je bilo tem bolj prav, ker ni imel prav nič posvetnega blaga. Obleke je imel za najskrajno potrebo, denar se je pa le o svetih časih pri njem oglasil. Uboga mati njegova mu tudi ni mogla pomagati, ker revica sama ni nič imela.

Spretni in nadarjeni mladeneč nadjal se je v mestu potrebnega dela in zaslužka. V tolikšnjem mestu, kakor je Dunaj, mislil si je mladi mož, se mora kaj dela dobiti. O da, dobilo bi se bilo, če bi bil mladeneč imel kake bogate ali vplivne pokrovitelje. Brez tistih pa posebno na Dunaji nihče nič ne opravi. To je tudi naš slikar, recimo mu Janez, prav kmalo poskušal. Kar je imel prihranjenega, je sčasoma tudi ob največji skromnosti vendar porabil in potreba je jela vedno glasneje na vrata trkati. Na veliko srečo njegovo učila ga je poštena mati vže v nežni mladosti moliti, česar se mladeneč tudi sedaj še ni sramoval. Boga je obdržal povsod pred očmi in v srcu ter mu je tudi o največji sili zvest ostal.

Ko je bila sila že tako rekoč na vrhuncu, dobil je naročeno neko delo, koje je moral pa jako po ceni izgotoviti. Vendar — ga je z veseljem pričel. Ko je bilo dovršeno, ga nese naročniku in ta je bil jako zadovoljen, slikar pa tudi, kajti po odbitji vseh stroškov ostalo mu je vendarle še čistih 125 goldinarjev, kar je vže nekaj, vendar za Dunaj ne preveč.

S tem denarjem odpravi se naš mladeneč Janez najprvo v prodajalnico h krojaču, čevljarju in klobučarju, da se oskrbi z novo stanu dostojno obleko, za katero je skoraj polovico svote izdal.

Prav v tem času umrl je njegov sosed, star rokovičar, ki je po smrti žene in otroka samotaril. Ker ni bilo nobenega pravega dediča, djala je gosposka njegovo zapuščino na kant, o katerem je tudi slikar Janez zvedel. Ker je zvedel, da se bo med drugo robo prodala tudi rokovičarjeva postelja in ker je rokovičarja kot snažnega človeka poznal, sklenil jo je kupiti. Oj saj si je je že toliko časa želel. Hitro prešteje, kar mu je ostalo in gre na dražbo. Po pravici rečeno je jako dvomil, ali mu bo mogoče z gotovino, kar mu je je še ostalo, posteljo s posteljnim perilom vred kupiti ali ne.

Toda človek obrača in obrača, konečno pa vendar-le Bog obrne. Na javnih dražbah je že tako, da nektero reč ljudje prav drago ženó, če tudi sama na sebi ni nič vredna, za drugo se pa ne zmenijo kaj prida. Prav tako je bilo z rokovičarjevo posteljo. Slikar jo je dobil ceneje, nego si je to mislil. Tako cenó jo je kupil, da bi bil skoraj

poskočil samega veselja. Takoj si je dal svojo novo lastnino domu prinesiti in je sklenil eno uro prej, kakor po navadi spat hoditi, tako mu je bila pošтена postelja všeč. Od vsega denarja so mu ostali le še trije goldinarji in ti so ga grozno pekli v žepu. Kar pokoja mu niso dali in moral je nazaj na javno dražbo, ktera je bila že pri kraju.

Že vse je skoraj poprodano. Le še staro razpelo, kakoršno se navadno v vsaki katoliški sobi vidi, stoji ondi in čaka kupca. Prahu in blata je bilo toliko na njem, da si je vsak roke obrisal, kdor ga je v roke vzel in ogledaval.

„Iz svinca je!“ reče nekdo, „pol goldinarja dam jaz!“

„Jaz dam goldinar!“ oglasi se nekdo drug, več pa križ vreden ni!“

Slikarja je mraz stresel. Ali naj podoba našega Odrešenika res nima večje cene, kakor ubog goldinar in za to ceno naj pride v take surove roke, kakor nekdej Izveličar sam; ne, tega pa ne!

Kar je mogel na glas, je zavpil: „Jaz dam tri goldinarje!“

Ostal mu je zamazani križ, ljudje so ga pa nekako pomilovalno čez ramo gledali, češ, „pravi bedak moraš biti!“

Slikar vrnil se je s podobo božjo pod pazduho in s praznim žepom veselega srca v svoje stanovanje, kjer je Boga postavil na okno, sam je pa takoj v posteljo zlezel, ktero mu je postrežnica vže jako okusno pripravila. Spal je do jutra, ne da bi se bil le enkrat prebudil.

Drugo jutro, ko se napravi, takoj po Bogu seže in ga jame snažiti. Na stališči, ktereга se je najpoprej lotil, zasledil je črke. Ko ga je popolnoma osnažil, je bral: „Benvenuto Cellini“. Samega veselja je kar zavriskal. Zakaj? Benvenuto Cellini mu je bil znan kot sloveč umetnik, ki je bil na Laškem v Florenci rojen. Vže ob svojem času so ga slavili kot največjega umetnika v zlatarstvu in srebrarstvu. Izdelaval je dragocenosti največ za kralje in kneze in pa za velike bogataše. Cellini je izdelaval le umetnosti, zato si jih je dajal pa tudi prav dobro plačati. Ker je bil v svojih mladih letih zlatar, je le s zlatom in srebrom delal.

Vse to je bilo našemu slikarju dobro znano. Zato je pa še bolj hitel Kriščevo podobo snažiti. Ni dolgo trajalo, da je bila skorja nesnage odpravljena in križ, kakor je velik in težak, lesketal se je v čistem zlatu pred njim.

Njemu nasproti stanoval je starinar. K temu se je Janez s svojim zakladom takoj podal.

„Gospod“, dejal je starinar, „tu imate dvojin zaklad. Prvič je umetno delo samo na sebi silno veliko vredno, drugič je pa blago iz najfinejšega zlata, kakor to kaže poskušinja. Tehta 20 funtov.“

„Častitam vam na to bogastvo, nadaljuje starinar, kajti zlato samó je vredno 20.000 goldinarjev, ktere Vam, če hočete takoj izplačam. Kdor bi pa ta križ kot umetniho kupil, dal bi lahko zanj svojih 30.000 goldinarjev, ne da bi ga predrago plačal. Jaz sem znan na cesarskem dvoru, kakor

tudi v krogih, kjer je denar in razum za umetnost doma. Priporočiti Vas hočem.“

Slikar Janez je sprejel hvaležnega srca starinarjevo ponudbo. Ni dolgo trajalo, ko mu dojde od znanega jako vplivnega bogataša povabilo, da naj ga obišče s zlatim križem vred. Janez se poda poln najslajših nad v palačo. Ko je poznovatelj umetnin zlato delo videl, se je začudil tolišnjemu umotvoru in je res okroglih 30.000 goldinarjev srečnemu slikarju odštel zanj. Ob enem moral mu pa slikar povedati, kako da je prišel do posesti tega umotvora. Podpornik umetnostij ga je pohvalil, da je tako pobožnega srca. Govorila sta potem še dalje o umetnji in raznih mojstrih umetnikov in pokrovitelj umetnije je kmalo spoznal, da je Janez vrlo izšolan in omikan slikar.

„Veste kaj, ljubi prijatelj, pravi novi njegov podpornik, pridite jutri zopet, da me naslikate.“

Tako zaupanje je pa slikarja skoraj prav tako zveselilo, kakor za zatega Križanega sprejeta ogromna svota. Sedaj je bilo mogoče pokazati, kaj da zna.

Podoba se mu je izvrstno posrečila. Slikar Janez je zaslovel med bogataši in velikaši. Naročil je dobil, da jih je komaj sproti zdelaval. Skromno izbico pod streho zamenil je za lepo stanovanje v notranjem mestu, ter je takoj na to svojo staro mamico k sebi vzela.

Rešiti nam je le eno vprašanje še, kako je namreč prišel imenitni umotvor v last revnega rokovičarja in med njegovo staro šaro. Tudi to hočemo po možnosti razvozlati.

Na Francoskem so imeli leta 1789 revolucijo. Dne 5. oktobra podila se je divja druhal besnih bab, nahujskane sodrge in krvoločnih ljudi iz Pariza v Verzelj, kjer je v kraljevem gradu prebival kralj Ludovik XVI, ubogi kralj, ki je moral 3 leta kasneje pod gilotino umreti.

Druhal, ki je omenjenega dne v Verzelj privdijala, je vže drugo jutro po kraljevem gradu plenila in razbijala, da je bilo groza. Eden teh divjakov je našel v blato pohojeno razpelo, in ga je s saboj vzel. Tisto razpelo je ena francoskih kraljic s saboj prinesla v deželo. Divjak, ki ga je v blatu našel, je iz začetka mislil, da je našel dragocenost. Čem dalje pa je križ ogledoval, tem manj se mu je zdel vreden. Konečno se je vže prepričal, da ni nič vreden ter ga je vrgel med staro šaro. Sin tega človeka je bil kasneje v službi francoskega diplomata, s katerim je prišel na Dunaj. Žena tega diplomatskega služabnika je bila pa silno skopa in pri preselovanji iz Pariza na Dunaj niti žebļjev ni v steni pustila. Oba dva ostala sta potem na Dunaju in kakor v Parizu, se tudi na Dunaji ni nihče zmenil za stari zamazani križ med staro šaro.

Božja volja je bila, da je sv. razpelo svojo dragocenost toliko časa pod zamazano površnostjo skrivalo, dokler ni prišla ugodna ura, da se ga je usmilil reven, pa pošten kristijan, za kar ga je pa pravični Bog tudi takoj na mestu poplašal. Da se tu v resnici prst božji od daleč vidi, vendar ni prav nobenega dvoma. Sicer se pa prst božji tudi še drugje v tisoč in tisoč rečeh kaže, toda mi smo preleni, da bi pazili nanj.

29. Poštenjak Alfred.

Alfred je bil štirinajstletni sin uboge pa pobožne vdove, ki ga je s pomočjo male pokojnine, kolikor je le mogla dobro in po krščanski izgojila. Ker ni bilo premoženja, da bi bil na dalje v šolo hodil, sklenila je mati, da ga dá v prestolno mesto na Dunaj v trgovino, kjer je poznala premožnega trgovca, prijatelja Alfredovemu očetu.

Na večer pred odhodom, dala je še dobra mati Alfredu nekaj lepih in koristnih nauk, rekši: „Tvoj oče, ljubo dete, umrli so v jako mladostnih letih, ko so komaj pet let državi zvesto služili. Ti si bil jedva dve leti star. Premoženja nama niso skoraj nobenega zapustili, pač pa spomin, da so bili poštenjak od nog do glave, tako kot kristijan, kakor tudi kot državni uradnik. Glej, da jim podoben postaneš! Ostani veren kristijan in zvest svojemu gospodarju. Če zapustiš pota pobožnosti in npravnosti, Bogu nehvaležen postaneš, ki ti je že neštevilno dobrot skazal; meni nehvaležen postaneš, ki sem te ob solzah in molitvi z veliko težavo izgojila in svojemu novemu gospodarju boš nehvaležen postal, ki želi iz tebe vrlega trgovca napraviti, ne da bi za to kaj zahteval.“

Alfred je solznih oči materi obljubil, da se hoče zvesto držati njenih nauk, kar je tudi mož beseda. V trgovini je bil priden in pa učil se je rad; da ste ga odlikovali zvestoba in voljna pokorščina. V zasobnem življenji pridobil si je pa po svojem uljudnem obnašanji vsakega, s komur je v dotiko prišel.

Vže kake štiri tedne bil je Alfred pri svojem novem gospodarju, kar najde nekega dne v oddaljeni samotni ulici listnico polno denarja in vrednostnih papirjev. Alfred jo pobere in dobro shrani ter gre dalje po svojih opravkih. Domu prišedši izroči najdeno listnico svojemu gospodarju. Le-ta pregleda njeno vsebino in pravi: Bankir Zorman, jo je zgubil, kakor spričujejo papirji v njej shranjeni.“

„Zorman, oče moje matere?“ vsklikne Alfred osupnjen.

„Da, prav tisti. ljubi Alfred“, pravi trgovec. „Meni so tvoje razmere dobro znane, kajti bil sem mladostni prijatelj tvojega očeta in sem si kasneje tudi prijateljstvo Tvoje matere pridobil. Bogati bankir Zorman in njegova soproga nista mogla nikdar svoji edini hčeri — tvoji materi odpustiti, da je vzela poštenega pa nepremožnega nižjega uradnika, ter jima je tako ves račun zmedla, ki sta ga na njo stavila. Tvoja mati si je v teku let mnogo prizadela svoje roditelje potolažiti, da bi se bi a spravila z njimi. Mnogo pisem jima je v to svrho pisala, a na nobenega ni dobila odgovora, ker njena mati tega ni dopustila. Nekako pred štirimi leti pisala je tvoja mati poslednjikrat svojemu očetu. Od tedaj se je pri Zormanovih tudi mnogo spremenilo. Zormanica, ki je bila spravi med očetom in hčerjo poglobitna zapreka, je med tem umrla. Stari Zorman je bolehen in kakor se mi zdi, je tudi bolj rahločuten postal. Prav božja volja je bila, da je stari bogatin tole listnico zgubil in da si jo ti, ki si njegov unuk, našel. Nesi jo

sam lastniku nazaj. Zorman se ti bo želel skazati in te bo vprašal, kako se pišeš. Vse drugo pre-pustimo pa skrbi nebeškega očeta!“

„Oh kako težko pojdem“, zdihne Alfred, „vendar moji materi na ljubo naj bo, rad grem!“

Alfred se poda v komptoar bankirja Zormanana. Knjigovodij eden ga vpraša, česa da želi. Alfred odkritosrčno pove, po kaj je prišel in takoj ga pelje prijazni knjigovodja k principalu. „Gospod principal, pravi knjigovodja z Alfredom vstopivši, ta-le mladeneč našel je listnico, katero ste zgubili in jo vam je nazaj prinesel.“

Bankir vstane in s prijazno zahvalo sprejme svojo lastnino, jo je pogledal, na kar je Alfreda vprašal:

„Kako se pišete?“

Alfred je nekoliko pomislil, potem pa pravi: „Alfred Zorman.“

Bogati bankir ponavlja ime in mladenča opa-zuje. „Ali tukaj živite?“ vpraša ga dalje.

Alfred si zbere ves pogum ter pravi: „Samo jaz in to še le nekaj tednov. Gospod Krokovič me je sprejel v svojo prodajalnico brezplačno, da me bo za trgovca izuril, ker so moja mati preuboga, da bi mogli sami storiti. Oče so mi nekako pred enajstimi leti kot uradnik umrli, mati mi žive v mojem rojstnem kraju s pomočjo male miloščine in pa od dela svojih rok.“

Bankirja so Alfredove besede v srce zadele. Jako ginjen pravi: „Mladeneč, jaz sem ti veliko zahvalo dolžan. Določi, kaj naj storim gledé tvoje bodočnosti?“

Alfred pade na kolena, dvigne roki, ji pred Zormanom sklene in pravi solznih oči: „Stari oče, usmilite se moje matere, ki so vaša in vzemite jih k sebi?“

Bankir se ni mogel nič več zdržati; roke je razpel in ob enem vskliknil: „Alfred, semkaj na srce moje! Tvoji materi bom pa še danes pisal!“

Čitatelj, svidanje očeta in hčere ti ne morem popisati, ker je pero preslabo, misliti si ga moraš. Od slej je ostala Alfredova mati do svoje smrti v očetovi hiši in je še dolgo vrsto lepih dni preživela.

Alfred je vstopil pri starem očetu v komptoar, kjer je sčasoma banko po njem prevzel, ter je postal jako spoštovan in čislán bankir, ob enem ostal je pa tudi dober kristijan in delil obilno sreče in še dandanes se mu dobro godi. Ime smo zarad še živeče družine na Dunaji spremenili, kar pa resničnosti povesti ni prav nič na škodo.

30. Stóri dobro!

Ob času francosko-nemške vojske bila sta v francoskem mestu Nancy nemšk narednik in njegov služabnik pri dveh starih zakonskih na stanovanji, ter sta jima tako rekoč življenje rešila. Pritepla sta se namreč ponoči dva potepuha, ter sta stara dva napadla hoteč jima premoženje pobrati. Ko bi tedaj ne bilo imenovanih dveh Nemcev v hiši, za kar pa potepuha nista prav nič vedela, sicer bi si bila napad pač premislila.

Kmaló na to se boj prične in narednikov sluga je v boji padel. Narednik povrníl se je pa zdrav v

svoje rojstno mesto v Frankfurt domu. Takoj prvo leto po vojski dobil je o božiči iz Francoskega 1500 frankov po pošti za potico in prav toliko pozneje vsako leto. Čez nekaj let jela je pa ravno ta potica iz Pariza dohajati. Leta 1885 dojde pa nekdanjemu naredniku, ki je sedaj oče več otrok, uradno pismo iz Pariza, v katerem mu sodnija naznanja, da mu je tisti stari gospod iz Nancyja, kateremu je narednik ob svojem času življenje rešil, v oporoki zapustil 20.000 frankov. Dalje je bila v dotičnem pismu opomba, da se je stari gospod tudi narednikovega služe spominjal, kateremu je 10.000 frankov volil. Če bi pa enega izmed obeh vže več pri življenji ne bilo, je ostali dedič po njem, in potegne sam 30.000 frankov, po ktere mora v Pariz, kjer se mu bo izkazati s potrebnimi papirji. Presrečni frankfurtec se je takoj na pot podal po lepe obresti, ktere mu je njegovo dobro delo vrglo.

31. Čudna pota božje previdnosti.

V nekem porenskem mestu soznanil sem se bil s cerkvenim slikarjem, s katerim sem prišel zaradi raznih naročil večkrat v dotiko. V cerkvi me je njegova velika pobožnost do presv. R. T. na tega moža opozorila in moje začudenje je bilo toliko večje, ko sem zvedel da je bil mož svoje dni protestant. Radoveden, kaj ga je spreobrnilo, poprosim ga nekega dne, naj mi pové dogodbo svojega spreobrnjenja.

Slikar je bil takoj pripravljen in je takole pričel:

„Moj oče je bil uradnik v Draždanih in je živel v prav skromnih razmerah. Žalibog, da sem še pri tistih zgodaj zgubil očeta in mater, ki sta mi prav malo dedšino zapustila, ktera se je mojemu od mene veliko starejemu bratu, ki je bil vže oženjen, izročila v oskrbovanje. Brat je jel takoj za me skrbeti. Najel je zame podstrešno sobico in pa nekemu litografu me je dal v uk. Kedar sem kaj potreboval, dal mi je, kolikor je bilo ravno treba, sicer se pa za me ni prav nič brigal.

Tako zapuščen sem bil večkrat silno žalosten in kedar mi je pa prav tesno okoli srca postalo, šel sem v katoliško cerkev, kjer sem pred sv. Rešnjim Telesom pokleknil. Če tudi se nisem nikdar z nikomur o tem zgovarjal, sem vendar vedel, da je v katoliški cerkvi Bog na poseben in drugačen način pričuječ, kakor pri nas protestantih. Našo cerkev sem sicer tudi vsako nedeljo redno obiskaval, kedar je bila pridiga in petje, toda, kakor hitro je bilo obojega konec, me ni nobena reč več v cerkvi zadržavala.

Nekega dne mi pošlje moj brat nekaj tolarjev z opombo da so poslednji od moje dedšine in da je s tem njegovega oskrbništva konec; ob enem pa jako obžaluje, da ne more nič več za me skrbeti. Tako se mi je zdelo, kakor bi bilo treščilo vame. Solze so me polile in ves potrj podal sem se v svojo sobico. Suh kruh sem jedel in le s požirki hladne vode sem ga zalival in vendar mi je še ob taki hrani le prekmalo denar pošel. Nekega jutra izdal sem poslednje krajcarje za stare žemlje. Da bi bil šel brezsrčnega brata pomoči

prosit, mi še na misel ni prišlo, ker se mi je studilo, le kedar sem se domislil, da je brezsrčni človek brat moj.

Že sem si domišljjal, da mi družega ne kaže, kakor lakote umreti. Težkega srca obiskal sem vse priljubljene mi prostore, ter sem se od njih poslovil. Potem sem pa še v katoliško cerkev hitel, kjer sem pred velikim altarjem pokleknil in ljubemu Bogu svoje težave potožil, kajti dobro sem čutil, da je ondi pričujoč. Kar na enkrat mi je odleglo, in iz cerkve podal sem se v delalnico delat.

Komaj sem bil začel, vže pokliče mojster rekoč, da sedaj že tako dobro delam, da mi bo lahko na teden po nekaj plačal za delo. Jaz sem jel še pridneje v katoliško cerkev zahajati, vidoč, koliko mi to pomaga, če tudi nisem nikdar na to mislil, da bi vero spremenil.

Z dovršenim osemnajstim letom sem si kot litograf že toliko prihranil, da sem šel v Monakovo na akademijo. Ondi sem sedel nekega mrzlega dne v pivarni pri oknu in pol bokala piva sem pil. Zunaj je šel pa sneg, kar ga je le doli moglo. Kar slišim nekako milo zvončkanje in kmalo ugledam duhovnika s sveto popotnico k bolniku hitečega. Živa duša ga ni spremljala, kar se pri katolikih jako redko primeri. „Če je tako, si mislim, da so se katoliki zbalí grdega vremena, bom pa jaz, ki sem protestant, ljubemu Bogu skazal spodobno čast!“ Rečeno, storjeno; pivo popustivši hitim gologlav za sv. rešnjim Telesom, ves čas sam do nekih prav ozkih ulic. Ondi je v borni hišici ležal

bolnik. Duhovnik se obrne hoteč dati sv. blagoslov. Toda, kako je osupnil, samo mene videti pred njim stoječega. Nekaj časa mi je držal sv. skrivnosti nasproti. Mene je v srce speklo, ko sem v tako temni noči sam stal živemu Bogu nasproti. Na kolena sem zdrsnil in zjokal sem se! Ko sem zopet vstal, sem bil čisto sam. Za trdno sem sklenil h katoliški veri prestopiti. Takoj drugo jutro podal sem se h katoliškemu duhovniku, ki me je v vsem potrebnem podučil.“

„To je moja povest“, pristavi konečno slikar in mi zopet zatrdi, kako da se srečnega čuti, odkar vé, da je otrok matere katoliške cerkve, kjer si človek lahko sprosi dušnih in telesnih dobrot, če iz pravega namena prosi.

32. Dva prijatelja.

Veliki zbor nemških katolikov razpisan je bil leta 1867 na dan 9. septembra v Inomostu na Tirolskem. Med drugimi hotel se ga je tudi vdeležiti katolišk duhovnik iz Bamberške škofije, ter si je popotovanje tako uredil, da bi bil preko Benetek in laških Tirolov ravno ob pravem času došel v Inomost. V začetku septembra dospel je v Meran, kjer se je najprvo ogledal, kje bi bila kaka primerna gostilna, v kateri bi brez skrbi za čast svojega stanu lahko ostal. Ko je tako premišljeval, ponudi se mu prileten gospod, da ga hoče v tako gostilno spremiti, kar se je tudi res zgodilo.

V gostilno dospevši ga takoj gospodinja popraša, če je gospod katolišk duhoven. Na potrdiven odgovor ga prav lepo poprosi, naj se izvoli potruditi k bolniku v njeni hiši. Dotični je vže prav blizo smrti in vendar še neče nič o kaki spravi z Bogom slišati. Verske dolžnosti je pa že leta in leta popolnoma zanemarjal.

Potujoči duhovnik je rad storil, kar so ga prosili in se nemudoma poda v sobo, kjer je bolnik ležal. Kaj mislite, kaj je našel ondi? Svojega mladostnega prijatelja in součenca na smrtni postelji. Takoj po prvih besedah sta se spoznala. Duhovnik je kmalo spoznal nevarni položaj bolnikov ter je jel polagoma pogovor na spravo z Bogom napelevati. Bolnik se mu je pa na ves glas zasmeljal rekoč: „Ali res še vedno vse te prismodarije verjameš? Jaz jih že zdavnej ne več in prosim te, pusti me z njimi na miru.“

Vsaka beseda, vsaka prošnja je bila zastonj. Duhovnik je bil pa goreč častilec Marije; k njej se je v tej skrajnej sili zatekel, da bi mu ona sprosila rešitev prijateljeve duše. Navado je imel tudi vedno po več svetih svetinjc Čistega Spočetja s saboj nositi, ktere je posebno rad otrokom delil. Eno teh svetinjc vtakne skrivaj bolniku pod zglavje z gorečo željo, da naj bi Mati božja za grešnika prosila, ker njegova priprošnja tu že nič več ne izda. Na to je duhovnik odšel v svojo sobico, kjer je za smrt bolnega prijatelja še dolgo časa Mariji v varstvo izročal, ker je ona pribežališče grešnikov.

Glejte, molitev je bila uslišana. Vže drugo jutro poprosil je bolnik za tega duhovnika, kteremu se je spovedal in je na veliko tolažbo vseh navzočih z veliko pobožnostjo prejel sv. zakramente. To je bila izvestno prav volja božja, ki je prijatelja iz daljnih nemških krajev na Tirole pripeljala, da je rešil neumrjočo dušo po liberalnem svetu zapeljanega mladostnega prijatelja. Čudna, v resnici čudna so pota božje previdnosti in srečen tisti, ki si ne zatiska oči pred njimi.

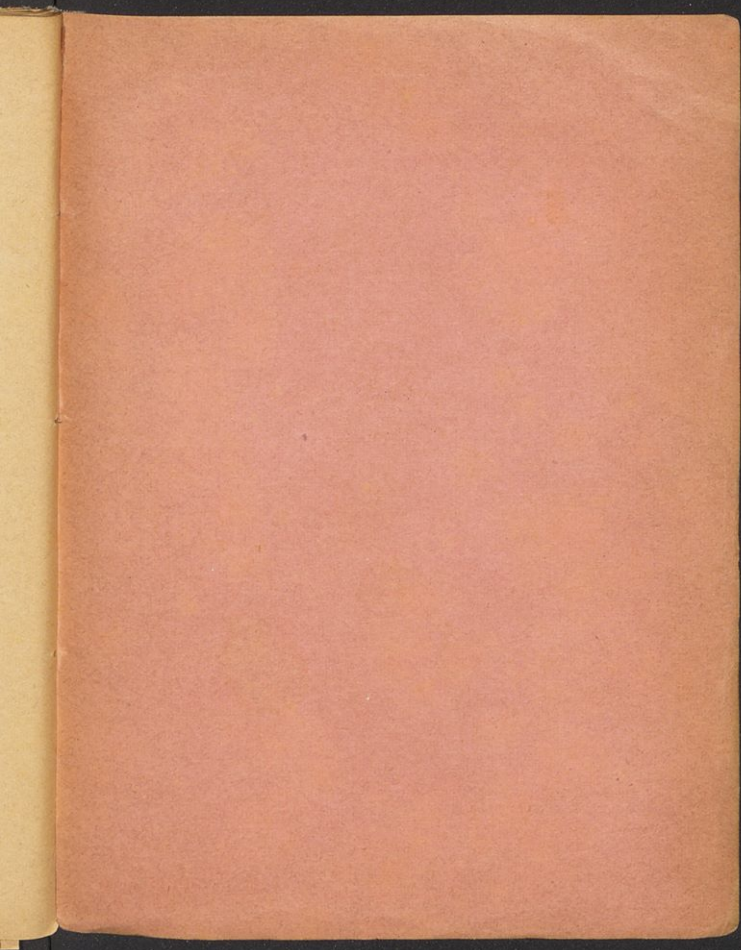

Kazalo.

1. Šunka na pepelnico	5
2. Garibaldijev grob	6
3. Sodnji dan	6
4. Ne šali se s smrtjo	7
5. Bira	7
6. Ne oponašaj nikogar	9
7. Dva grozna — „slučaj“	10
8. „Peter sūni!“	10
9. Metla	12
10. Konec Darvinijana	14
11. Trmoglava sveča	15
12. Zaslužena kazen	17
13. Bog kaznuje krivo prisego	17
14. Ne zanemarjaj krščanskega nauka	18
15. Ne odlašaj pokore	20
16. Klobuk dōli!	21
17. Smrt brezbožnika	22
18. Smrt razbojnika	25
19. Spolnjena želja	33
20. Varuj se nečistosti	33
21. Za današnje olikance	36
22. Tri minute pred polnočjo	41
23. Pomoč ob pravem času	44
24. Slučaj — ali pa božja volja	45
25. Ali je bil to slučaj?	47
26. Usoda božja	51

27. Dobro storite tistim, ki vas preganjajo	53
28. Javna dražba	54
29. Poštenjak Alfred	61
30. Stori dobro	64
31. Čudna pota božje previdnosti	65
32. Dva prijatelja	68

P. n. gospodom naročnikom.

Udano podpisani priporočam se p. n. gosp. naročnikom za vezanje knjižice „**Priče božjega bitja,**“ z zagotovitom, da bodem skušal delo, kar moč ceno in dobro izvršiti.

Vézal bodem v platno s zlato obrezo za 35 kr. vse štiri snopiče; v pol platno z marmorno obrezo pa po 20 kr.

Mijo Bergant,

knjigovez.

Sv. Petra predmestje št. 18.